ҒЎЗАЛАР СУВГА ҚОНСИН, СОҒЛОМ ЎССИН

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

12 йил чиқиши
№ 91 (3063).
12 май
ЧОРШАНБА
1965 йил
Баҳоси 2 тийин.

ТАДБИРКОР ДЕҲҚОНЛАР

Юқори Чирчиқ район хўжаликларида тадбиркор, ишнинг кўзини биладиган асл пахтакорлар анчагина. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор Нуриддин Фатхитдинов бошлиқ участка — «Правда» колхозининг машъали. Деҳқонлар ҳар йили пахтадан мўл ҳосил кўтаришади. Бу йилги аҳдлари ҳам чакки эмас — гектаридан 45 центнер!

— Шу кунлардаги об-ҳаво шароити биз деҳқонлардан ишнинг кўзини билиб иш юритишни тақоза қилаяпти, — дейди пахта устаси Нуриддин ака, — ерда нам кам, нозик ғўза ниҳоллари сув талаб қилаяпти. Участкамиз деҳқонлари ана шу оғир шароитни ҳисобга олиб, ҳар бир ишни уддабуронлик билан бажаришга ҳаракат қилмоқдалар. Пайкалларни оби-тобида суғориш бизнинг диққат марказимизда турибди. Механизаторлардан Т. Дуйсақулов ва А. Нурхўжаев ўртоқлар эса культивацияни сифатли ўтказишга ҳаракат қилаяптилар. Участкамиз деҳқонлари «Об-ҳаво ҳар қандай қийинчилик туғдирса ҳам, барибир ғўзаларимизни серҳосил қилиб ўстирамиз» дейишмоқда. Ҳа, шундай бўлади, бу йил 45 центнерлик маррани албатта эгаллаймиз.

Райондаги Свердлов номли колхознинг Карл Маркс участкаси деҳқонлари ҳам ҳозирги об-ҳаво қийинчиликларини енгишга ҳаракат қилмоқдалар. Ҳосил кўчатдан олинишини яхши билган бу пахтакорлар ҳар гектар ерда то йиғим-терим бошлангунига қадар 90—100 минг тупдан ғўза ўстиришга аҳд қилишган. Бунга эришмоқ учун қатор ораларини культивация қилиш ҳам, яганалаш ҳам намунали ташкил этилаяпти.

И. ҚОСИМБЕКОВ,
Э. ИСҲОҚОВ.

ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ОЛДИДА

Бутун совет халқи, прогрессив инсоният гитлерчи фашистлар устидан эришилган буюк ғалабанинг йигирма йиллигини зўр тантана билан байрам қилди. Шаҳар ва қишлоқларда, районлар, бепоён мамлакатимизнинг ҳамма ерида ғалаба байрами муносабати билан умумхалқ тантаналари, сайллари, кечалар, намойишлар, йиғилишлар ва учрашувлар бўлиб ўтди. Жонажон Ватанимиз пойтахти Москвада, иттифоқчи республикаларда, қаҳрамон шаҳарларда, шу жумладан серқуёш республикамиз пойтахти Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган ҳарбий парадлар, халқ сайллари Совет давлати куч ва қудратининг тинчлик учун қатъий кураш олиб бораётган совет халқлари юксак ғоявий ва сиёсий иродасининг, социалистик система кучларининг ёрқин намойиши бўлди.

Совет халқи ўз Ватанининг мард ва баҳодир ҳимоячиларини, Улуғ Ватан урушининг ғолиб ва қаҳрамон жангчиларини абадий эслайди, ҳамиша ҳурматлайди ва шарафлайди. Улуғ байрам куни Москва шаҳрига қаҳрамон шаҳар номи берилди. Москва, Ленинград, Волгоград, Киев, Севастополь, Одесса шаҳарларига Олтин Юлдуз ва Ленин орденлари, Брест қалъасига «Қаҳрамон қалъа» деган фахрий унвон бериш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонлари эълон қилинди. Бу шаҳарларнинг мард ҳимоячилари гитлерчи босқинчиларга қарши олиб борилган тенгсиз тарихий курашларда юксак жасорат кўрсатдилар, ажойиб мардликлари ва баҳодирликлари билан жаҳонда ўлмас абадий ном қолдирдилар.

Фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалабанинг йигирма йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет Иттифоқи ҳукуматининг ҳамма мамлакатларнинг ҳукуматларига, парламентларига ва халқларига Мурожаати эълон қилинди. Бу Мурожаатда Улуғ Ватан урушида совет халқи эришган тарихий ғалаба барча тинчликсевар халқларнинг буюк ғалабаси эканлиги алоҳида уқтирилади ва совет кишилари ўз Ватанини нацизмдан озод қилишга ҳисса қўшган, фашизмга қаршилик кўрсатиш ҳаракатида қатнашган мард курашчиларни табриклайди. Фашизм устидан қозонилган жаҳоншумал тарихий ғалаба жаҳоннинг сиёсий қиёфасини ўзгартириб юборди. Социализм системаси янада мустаҳкамланди. Фашистлар Германияси тор-мор келтирилгандан кейин ўтган йигирма йил ичида тинчликсевар кучлар кескин халқаро жанжалларни тинч йўл билан бартараф қилишга ва милитаризм кучларини жиловлаб қўйишга неча марталаб эришдилар. Бугунги кунда ҳам шундай қилиш мумкин ва лозим.

Совет Иттифоқи ҳамма мамлакатларнинг ҳукуматларини кучларнинг нисбатига ва ядро асридаги урушнинг келтириши мумкин бўлган оқибатларга баҳо беришда реализм йўлидан боришга, янги жаҳон уруши хавфини йўқотмоқ учун амалий чоралар кўришга яна чақиради. Халқлар агрессив кучларни ўз вақтида жиловлаб қўйиш учун уларга биргаликда зарба беришлари лозим. Тинчлик учун курашни асло сусайтириб бўлмайди. Жаҳоннинг прогрессив кучлари, тинчлик, ўз эрки ва мустақиллиги учун курашаётган халқлар бу Мурожаатни зўр қониқиш билан кутиб олдилар. Совет ҳукуматининг ленинча ташқи сиёсати, унинг тинчликни таъминлаш йўлида қатъият билан амалга ошираётган барча чора ва тадбирлари жаҳон меҳнаткашлари ва тинчликпарвар инсоният томонидан қизғин маъқулланмоқда. Совет ҳукумати, мамлакатимиз халқлари янги жаҳон урушларига қарши бундан сўнг ҳам қатъий туриб кураш олиб борадилар.

Улуғ Ватан уруши ғалабасидан сўнг ўтган йигирма йил мобайнида совет мамлакати янада қудратли бўлди ва иқтисодий жиҳатдан юксалди. Социалистик лагерь кучлари кенг ривож топди. Йигирма йил ичида саноатнинг барча тармоқлари урушдан олдинги даражадан бирнеча баравар ошиб кетди. Фан, техника соҳасида янги юксакликларга эришилди. Совет фани ва техникасининг ажойиб тараққиёти бутун жаҳонни қойил қолдирмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси мамлакатимиз экономикасини янада ривожлантириш, халқ фаровонлигини ошириш йўлида бирмунча ҳаётий масалаларни олға сурмоқда. Партиямизнинг XX, XXI ва XXII съездлари, Марказий Комитетнинг ўтган йил октябрь ва ноябрь ҳамда бу йилги март Пленумлари қарорлари муваффақият билан амалга оширилмоқда. Партиямиз Марказий Комитети субъективизмга, ўринсиз шовқин-суронлар ва мақтанчоқликка қатъий зарба бериб, партия ишида, умумдавлат ишида ва ҳаётимизнинг ҳамма соҳаларида ленинча принципларни тиклади. Партия ва ҳукуматнинг, барча совет кишиларининг бутун эътибори мамлакат куч ва қудратини оширишга, халқ ҳаётини фаровон қилишга қаратилган. Бу соҳада дастлабки қувончли натижаларга эришилмоқда.

Областимизнинг меҳнаткашлари буюк ғалабалардан ва партиямиз Марказий Комитетнинг март Пленуми белгилаб берган ҳаётий масалалардан ғоят руҳланган ҳолда меҳнат қилмоқдалар. Улар ғолиб совет халқининг қаҳрамонлиги, баҳодирлиги ва буюк жасоратига меҳнатда янгидан-янги зафарларни қўлга киритиш билан жавоб бермоқдалар.

Қишлоқ хўжалигимизда яна ҳам қизғин ва масъулиятли даврлар бошланди. Ҳар бир экинни, айниқса пахтани сифатли парвариш қилиш, мўлжалланган ҳосилни етиштириш ва қишлоқ хўжалиги йилини ўтган йилгидек муваффақиятли тугаллаш — областимиз колхозчилари ва совхоз ишчилари, механизаторлар ва қишлоқ хўжалиги ходимлари олдида турган асосий вазифадир. Ғўзани яхши парвариш қилиш, сувга қондириш, гектарларнинг тўлиқ бўлишини таъминлаш, ҳар бир тупни меҳр билан ўстириш лозим. Шу кунларда қурт боқиш ишлари қизғин бошланиб кетди. Ғўза парвариши ва қурт боқишни шундай уюшқоқлик билан ўтказиш керакки, ҳар икки соҳада ҳам ишимиз муваффақиятли бўлсин. Бундан сўнгги вазифалар хўжаликни моҳирлик билан бошқаришни, ҳар бир ишни ўз вақти-соатида ўтказишни талаб этади. Ўрта Чирчиқ, Бўка, Янгийўл, Бекобод, Калинин районлари ва илғор хўжаликлар белгилаган ва амалга ошираётган тадбирларни ҳамма ерда қўлланишимиз лозим.

Совет кишилари улуғ ғалабанинг йигирма йиллигини байрам қилар эканлар, ўз олдиларида коммунистик қурилиш соҳасида янада юксак ва шарафли вазифалар турганини яхши билардилар. Коммунизмнинг моддий-техника базасини тезроқ яратиш, экономикамизни, айниқса қишлоқ хўжалигини юксак даражада ривожлантириш — бутун партиянинг, бутун халқнинг ишдир. Партиямизнинг XXIII съездига коммунистик қурилишнинг барча соҳаларида янги оламшумул-тарихий ғалабалар билан келайлик!

САМИМИЙЛИК ВАЗИЯТИДА

КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Ғалаба кунининг йигирма йиллигини байрам қилишда қатнашиш учун ГДР партия — ҳукумат делегацияси составида Москвага келган Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси, ГДР Министрлар Советининг раиси ўртоқ В. Штоф билан Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси, Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Э. Хониккерни 10 майда қабул қилди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев билан В. Штоф ва Э. Хониккер ўртоқлар ўртасида бўлган суҳбат қардошларча дўстлик ва самимийлик вазиятида ўтди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Ю. В. Андропов қатнашди.

ИККИНЧИ ПАРВАРИШ

Ҳалол меҳнатнинг самараси кўзга яққол ташланақолади, дилни қувонтиради: кафтдек текис пайкалларда яшил квадратлар. Ғўза ниҳоллари қулф уриб ўсяпти. Хўв нариги картада опасингиллар ягана қилишяпти, озуғига шерик бўлмасин, деб ортиқча кўчатларни юлиб ташлашаяпти. Яна бир картада азамат механизатор агрегати рулини маҳкам ушлаб, ғўза қатор ораларига кўндалангига ишлов бермоқда. Тупроғи юмшатилган ниҳоллар культивациядан кейин яшнаб қолаяпти Дам олдинга, дам орқага назар ташлаб, ҳар туп ғўзани кўз қорачиғидай асраш учун курашаётган йигит ўз ишидан мамнун.

Кўриниб турибдики, участкада ҳар кимнинг кучига, қобилиятига яраша иш тақсимлаб берилган. Сувчилар ҳам енг шимаришибди. Лозим топилган карталарга таралган сув жилдираб оқиб ғўза томирларига сингиб бормоқда, унга ҳаёт бағишламоқда.

Биз шу зарбдорлар ҳалол меҳнатидан кўнглимиз тўлиб, дала айланар эканмиз участка бошлиғи, коммунист аёл Назира Йўлдошева билан учрашиб қолдик. Бир неча йиллардан бери пахтачилик билан шуғулланиб ҳосилдорликни ошириш йўлидаги курашга муносиб ҳиссасини қўшиб келаётган Назира опа яқингинада ҳукуматимизнинг олий мукофоти — Ленин ордени билан тақдирланган эди. Биз у билан саломлашгач, участкада шу кунгача бажарилган ишлар, келгуси режалар тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Ҳозиргача биринчи ишловни тамомладик, — участка бошлиғи универсали яшикларига азот селитра тўлдираётган механизаторга ишора қилиб сўзида давом этди, — моҳир механизаторимиз Ҳикмат Раҳматов барака топсин, ғайрат қилаяпти. Кўраяпсизларми, ғўза қатор ораларини юмшатаётганида бир йўла озиқлантираяпти. Бунинг фойдаси катта. Ғўза тез ривожланиб, эрта ҳосилга киради.

Маълум бўлдики, Калинин районидаги «Партия XIX съезди» колхозининг ўртоқ Назира Йўлдошева бошлиқ участкасида 166 гектар пахта майдони бор экан. Деҳқонлар ҳар гектар ердан 33 центнердан ҳосил етиштиришга бел боғлашибди. КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларидан руҳланган участка аъзоларининг шу кунлардаги ғайрат-шижоатлари ўз аҳдлари уддасидан чиқа олишларидан дарак бермоқда.

Р. ҚОСИМОВА.
А. РАИМБОЕВ.

Агар деҳқон ғўзасини шу кунларда кўнгилдагидай парвариш қилса, кейин экини серҳосил бўлиб ўсаверади, кузакда эса мўл ҳосил беради. Буни яхши тушунган деҳқонлар ана шунинг учун ҳам ҳозирги ғанимат дамларда ғўза парваришини ниҳоятда намунали ўтказишга ҳаракат қилмоқдалар.

Янгийўлдаги Ленин номли колхознинг ўртоқ Ортиқали Муҳамедов бошлиқ участкаси деҳқонларининг ғайрати зўр. Улар бу йил 100 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 25 центнер ўрнига 30 центнердан хирмон кўтаришга сўз беришган. Далада қилинаётган иш юксак мажбуриятга яраша бўлаяпти. Ғўза қатор ораларига иккинчи бор ишлов бераётган механизаторлар гектарларда мавжуд кўчатларни тўла сақлаб қолиш мақсадида ўз агрегатларини моҳирлик билан бошқармоқдалар. Суратда: участка даласида ғўза қатор оралари ҳам узунасига, ҳам кўндалангига культивация қилинмоқда.

А. Тўраев фотоси.

САБЗАВОТ МЎЛ БЎЛАДИ

Шу кунларда барча деҳқонларнинг қўли қўлига тегмайди. Пахтакор деҳқон Ватан хазинасини «оқ олтин»га тўлдириш иштиёқида бўлса, сабзавоткор деҳқон эл дастурхонини ноз-неъматларга тўлдириш иштиёқида. «Қорасув» совхозининг меҳнаткашлари ҳам ана шундай ихлосманд деҳқонлардандир. Хўжаликнинг ҳамма пайкаллари ямяшил экинлар билан копланган.

Иккинчи бўлимдаги ўртоқ Эргаш Ҳайдаров бошлиқ бригада миришкорлари эрта кўкламдан ғайрат-шижоатларини сира бўшаштиришмаяпти. Далалар яшил либос кийган. Бегона ўтдан асар ҳам кўринмайди бу ерларда. Сабзавоткорлар экишга тайёргарлик кўрилаётган пайтдаёқ ҳамма далалардан бегона ўт-илдизларини битта қўймай териб олган эдилар.

— Бу йилги ҳосилимиз чакки бўлмайди. Буни экинларимизнинг ҳозирги ривожи шундай айтиб турибди, — дейди бригадир ўртоқ Э. Ҳайдаров, — тўрт гектар еримизга экилган карамнинг ривожи яхши. Унинг ҳар гектарига 600 килограммдан селитра солиб озиқлантирдик, икки марта сифатли парвариш қилдик. Пайкаллар оби-тобида суғорилаяпти. Мақсадимиз ҳар гектар ердан пландаги 22 ўрнига камида 25 тоннадан карам олишдир.

Бригадада помидор экини ҳам биринчи ишловдан чиқарилди. Бақлажон, патисон, укроп, ош лавлаги экинлари ҳам кун сайин бўй чўзмоқда. Эртаги пиёз ҳосили эса шаҳар аҳолисига жўнатилаяпти. Дала ишларининг намунали бажарилишида О. Раҳматуллаев, Р. Раҳимов бошлиқ звеноларнинг аъзолари, шунингдек сувчилардан Ж. Арчабоев, Х. Одилов, ишчилардан Д. Мадраҳимова, М. Рафиқова сингари ўртоқлар муносиб ҳисса қўшишаяпти.

И. РУСТАМОВ,
Қ. КОМИЛОВ.

ЁШ МЕХАНИЗАТОРЛАР

БЎКА. Райондаги Калинин номли колхозда пахтачиликни комплекс механизациялаштиришга йил сайин катта эътибор бериб келинаяпти. Бу йил хўжалик пахтакорлари етиштириладиган ҳосилнинг камида 70 процентини машиналар билан териб олишга аҳд қилишган. Бунга эришиш учун эса малакали механизатор кадрлар керак. Шу мақсадда бу йил колхозда механизаторлар курси очилган эди. Бу курсни 30 киши муваффақиятли битириб чиқди. Ҳозир янги механизаторларнинг ҳаммаси агрегатларни кўнгилдагидек бошқариб, ғўза парваришини намунали ўтказишга муносиб ҳисса қўшаяпти.

О. НОСИРОВ.

УНИВЕРСАЛЛАР ГУРИЛЛАМОҚДА

Янгийўлдаги «Ленинград» колхози аъзолари ўтган йили 760 гектар ернинг ҳар гектаридан 24 центнердан «оқ олтин» олиб, планларини анча ошириб бажаришди. Беркин Ерқулов, Хариб Алиматов, Нарзиқул Бўрибоев, Амир Омонқулов, Иззатилла Хўжакелдиев ўртоқлар бошлиқ участкаларда ҳосилдорлик 23 ўрнига 28-30 центнерданга етказилди. Бу пастибаланд, қия ерлар шароитида чакки кўрсаткич эмас.

Хўжалик деҳқонлари шу кеча-кундузда ўтган йили қўлга киритилган ютуқларни мустаҳкамлаш, ҳосилдорликни гектар бошига камида уч-тўрт центнерданга ошириш йўлида астойдил кураш олиб бормоқдалар.

Колхозда 18 та механизациялашган звено ташкил этилган. Ўз масъулиятларини яхши ҳис қилган ана шу звеноларнинг бошлиқлари — механизаторлар чинакам дала хўжайинлари эканликларини кўрсатмоқдалар. Улар ўз агрегатларининг тўла ва унумли ишлашини таъминлаб, 760 гектар ернинг ҳаммамайдонларида кўчатни бут бўлишини таъминладилар.

Ҳозир пахта далаларида ҳар качонгидан ҳам иш қизғин 20 та универсал билан ғўза қатор оралари ишлов бериляпти. Темир Назаров, Ҳамро Эшонқулов, Жўра Ёқубов, Маматқобул Нуралиев сингари моҳир механизаторлар ўсимликка ишлов беришда бошқаларга ўрнак бўлишаяпти.

Звеноларда яганалаш тугалланай деб қолди. Лозим топилган карталарга сув таралаяпти. Мамат Тугалов, Қосимбек Эгамбердиев, Мелибой Кулиев, Шакарбой Эрматов сингари миришкорлар ҳар туп ғўзанинг қониб сув ичишини таъминламоқдалар.

Колхоз қаддини ростлаб, юксалиш йўлига тушиб олди. Деҳқонларнинг руҳлари тетик. КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларидан руҳланган, ўз меҳнатларидан ўзлари моддий манфаатдор эканликларини яхши ҳис этган колхоз аъзолари мўл ҳосил етиштириш учун зарур бўлган барча тадбирларни кўрмоқдалар.

Т. ИМОМОВ.

ҲАМЗА МУКОФОТИ ТОПШИРИЛДИ

Кеча Ҳамид Олимжон номли адабиётчилар уйида адабиёт ва санъат соҳасидаги энг яхши асарларга Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий номли республика мукофотини топшириш маросими бўлди. Лауреатлик белгиси ҳамда дипломи адабиёт ва санъат соҳасида, айниқса, кўп хизмат қилган ёзувчи ва санъаткорларга тақдим этилди.

Атоқли адиб Ойбекнинг асарларини ўқир экансиз, кўз ўнгингизда ҳар бир қаҳрамоннинг ташқи қиёфаси ҳам, қалб гўзаллиги, ички психологияси ҳам бутун борлиғи билан жонланади. Негаки, ёзувчи кишиларни самимий муҳаббат билан тасвирлайди. «Навоий», «Қутлуғ қон», «Қуёш қораймас» каби ўлмас асарлар автори ўзининг янги — «Болалик» повестида давр руҳини атрофлича очиб берган.

Суратда: Ҳамза номли республика мукофотининг лауреатлари (чапдан ўнгга): Д. Б. Рябичев, Ш. Бурхонов, Ойбек, М. Қаюмов ўртоқлар.

А. Абалин фотоси.

Повесть қаҳрамони, Мусанинг тийраклигига қойил қоласиз. Шаҳар ва қишлоқларимизнинг революция арафасидаги қиёфаси кўз ўнгингизда намоён бўлади. Асар тилнинг равонлиги, пейзажнинг ранг-баранглиги кишини қойил қолдиради.

Таниқли санъат арбоби Шукур Бурхонов талантининг ўзига хос хусусиятлари бор. У ўзи жонлантираётган қаҳрамоннинг қалбини тушунибгина қолмай, уни томошабинга бутун жозибаси билан етказиб бера олади ҳам. Ҳамза номидаги Ўзбекистон Давлат академик драма театри саҳналаштирган «Мирзо Улуғбек» пьесасидаги Улуғбек ролини ўйнаганда артистнинг таланти янада ёрқин кўринган. Шукур Бурхонов Улуғбекнинг буюк олимлигини томошабинга етказиб бера олган.

Малик Қаюмович Қаюмов «Баҳордан баҳоргача» деган тўлаunion метражли ҳужжатли фильмида кундалик ҳаётимизнинг гўзаллигини бутун жозибаси билан тасвирлаб бера олган. Ҳамза номли республика мукофоти юқорида номлари санаб ўтилган адиб ва санъаткорларга тақдим этилди.

Тошкент дарвозаси — вокзалдан кириб келган ҳар бир меҳмон даставвал кенг майдон саҳнида қад кўтарган ҳайкалга кўзи тушади. Революция иши учун қурбон бўлган 14 комиссарнинг ёрқин сиймоси беихтиёр ҳар қандай кишининг диққатини тортади. Асар авторлари — ҳайкалтарошлар Дмитрий Борисович Рябичев, Николай Николаевич Миловидов, Сергей Сергеевич Ожеговлар ҳар бир қаҳрамоннинг ўзига хос қиёфасини тошга ўйиб тасвирлай олганлар. 14 комиссар ҳайкали қаҳрамонларнинг ички дунёсини ёрқин тасвирлаш жиҳатидан ҳам, симметрияси томонидан ҳам гўзал, етук асардир.

Дмитрий Борисович Рябичев, Николай Николаевич Миловидов, Сергей Сергеевич Ожеговлар оташин революционерларнинг ўчмас сиймосини гавдалантирганлар. Тасвирий санъат соҳасидаги бу энг яхши асарга ҳам Ҳамза мукофоти берилди.

Ҳамза номидаги республика мукофоти комитетининг масъул секретари шоир Андрей Иванов комитет қарорини ўқиб берганидан кейин комитет раиси К. Яшин табрик нутқи сўзлайди. Мукофотланганлар партия ва ҳукуматимизга ташаккур билдирадилар.

Ҳамза мукофотини топшириш маросимида КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. О. Азимов ўртоқлар қатнашдилар.

ЖАНГОВАР ШОН-ШУҲРАТ САҲИФАЛАРИ

Яшин тезлигида ва шиддатли куч билан парвоз қилишга чоғланиб турган ракета, унинг ёнидаги ойнали витринада эса, қўлбола граната. Ҳар иккаласининг ёнма-ён туриши ҳам ғалати, ҳам қонуний бир ҳол. Қурол-яроғнинг бу икки тури Туркистон Ҳарбий округи босиб ўтган йўлнинг босқичларини айтиб тургандай. Ишчи дружиналаридан вужудга келган ҳарбий округ ҳозир энг янги техника билан таъминланган, энг бой ҳарбий тажриба билан қуролланган қўшилмаларини ўз ичига олган.

9 майда Тошкент Офицерлар уйида очилган Туркистон ҳарбий округи қўшинлари тарихининг музейидаги стендлар ана шу йўл ҳақида ҳикоя қилади.

Туркистонлик жангчилар граждан уруши йилномасига кўпгина порлоқ саҳифаларни ёздилар. Шу саҳифаларнинг ҳар бири Ленин номи билан очилади. Ленин, партия Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг озодлик учун, Совет ҳокимияти учун олиб борган курашига раҳнамолик қилдилар. Мана стенддаги рақамлардан бир нечтасини айтиб ўтайлик: Владимир Ильичнинг фармойиши билан Туркистонга жўнатилган экспедиция 20 минг милтиқ, 2 миллион ўқ, 10 минг граната олиб келган. Фронтга раҳбарлик қилиш, Совет Шарқи халқларига ёрдам бериш учун партия ўзининг энг яхши фарзандларини вакил қилиб юборган. Ҳужжатлар ва фотосуратлар революцион Туркистон қўшинларининг биринчи қўмондони М. В. Фрунзе, революциянинг оташин комиссарлари ва таниқли лашкар бошилари интервенциячиларини ва ички контрреволюцияни тор-мор келтириш соҳасидаги курашга, округ қўшинларини ўқитиш ва тарбиялашга қандай раҳбарлик қилганликларини, В. В. Куйбишев, С. С. Каменев, Г. К. Оржоникидзе, С. М. Будённий, И. Охунбобоевларнинг жўшқин фаолиятини яққол кўрсатиб туради. С. М. Киров, М. И. Калининнинг номлари Ўрта Осиё республикалари тарихига абадий ёзилиб қолди.

Яна жанг хариталари олдида тўхтаймиз. Шу хариталардан бирида Иваново ишчиларининг вакили Д. А. Фурманов комиссар бўлган афсонавий Чапаев дивизиясининг йўли кўрсатиб қўйилган. Д. А. Фурмановнинг оташин пропагандистлик сўзи Туркистондаги кўпгина ҳарбий қисмларда ҳам жаранглаб эшитилган эди.

Туркистон Ҳарбий округининг жангчилари тинч қурилиш йилларини зўр бериб ўқиш билан ўтказдилар. Авиация тарихида биринчи марта осмондан десантлар тушириш ва узоқ масофаларга учишни, баланд тоғ давонларидан ошиб ўтишни машқ қилиб қўйдилар. Округимиз жангчиларининг мана шу тажрибаси Улуғ Ватан урушининг жанг майдонларида иш берди.

«Фрунзевец» газетасининг 1941 йил 23 июнда чиққан шошилинч сони «Бизнинг ишимиз ҳаққоний! Биз ғалаба қозонамиз!» — деган сўзлар билан очилади. Ҳарбий эшелонлар Ўрта Осиёдан ғарбга йўл олди. У ерда бизнинг ҳамюртларимиз ҳам аллақачон жанг қила бошлаган эдилар. 27 июнда душман устига уч марта ҳужум қилиб борган Совет Иттифоқи Қаҳрамони Қурбон Дурди фотосуратдан сизга боқиб туради. Туркистончилар урушнинг ҳамма босқичларида ўрнак кўрсатдилар, ҳамма жангларда қатнашдилар. Генерал-майор И. В. Панфилов қўмондонлигида Қозоғистон ва Ўрта Осиёда тузилган дивизия Москва учун олиб борилган жангда шуҳрат қозонди. Таъсирчан бир панорама жонажон пойтахт бўсағаларида жондан кечиб жанг қилган панфиловчи 28 қаҳрамоннинг жасоратини акс эттиради.

Ўзбек халқининг фарзанди, шавкатли лашкарбоши, гвардиячи генерал-майор Собир Раҳимовнинг, саккиз фашист танкини йўқ қилиб ташлаган тожикистонлик тўпчи Ҳоди Кенжаевнинг, ўз танаси билан душман дзоти амбразурасини тўсиб қўйган қирғиз йигити Чўлпонбой Тўлабердиевнинг жангдаги жасорати Совет Иттифоқи Қаҳрамони Олтин юлдузлари билан тақдирланди.

Тошкентдаги В. И. Ленин номли билим юрти билан танкчилар билим юрти фронтга ўн беш мингга яқин офицер юборди, шулардан 75 киши Волга, Нева, Днепр бўйларида, Берлинни олишда ўрнак кўрсатиб, Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган унвонга сазовор бўлди. Ўзбекистон фронтга қурол-яроғ, ашё-анжом, озиқ-овқат ҳам юбориб турди.

Маккор душман устидан қозонган ғалабамизнинг, минг-минглаб шижоаткорликларининг хотираси қимматбаҳо ёдгорликларда сақланмоқда. Мана ўқ тешиб ўтган 9419926 сонли комсомол билети. Тошкентдаги Куйбишев район комсомол комитети шу билетни ҳозир шонли йигирма йилликни байрам қилаётган кишилардан бири Анатолий Нуждовга қирқинчи йилнинг март ойида берган. Бу билет ҳақли суратда қаҳрамонларнинг жанговар орденлари билан ёнма-ён ётибди. Мана бу қилични эса, немис генерали таслим бўлаётган вақтда олмаоталик Совет Иттифоқи Қаҳрамони Николай Терехинга топширган.

Мамлакат туркистончи жангчилар қўлига энг янги техникани бериб қўйди, уларни уруш олиб боришнинг энг илғор назарияси билан қуроллантирди. Стендларга жанговар ва сиёсий тайёргарлик аълочиларининг суратлари қўйилган. Туркистонли жангчиларнинг жанговар традицияларини давом эттираётган бу ёшлар Ватанимизнинг жанубий чегараларини зийраклик билан қўриқламоқдалар.

Беш республиканинг округи бўлган Туркистон округи бутун совет халқи билан ҳамнафас яшамоқда. Меҳнаткашларнинг жангчиларга тақдим этган совғалари халқнинг ўз армиясига бўлган муҳаббатини кўрсатиб туради.

...Музейнинг очилиш маросимига Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларининг вакиллари, граждан уруши ва Улуғ Ватан урушининг қатнашчилари, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари келишди. В. И. Ленин майдонида ўтказилган ҳарбий параддан кейин Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолари И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Ё. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, Ш. Р. Рашидов, И. И. Федюнинский ҳам шу ерга келишди.

Меҳмонлар кўргазма билан танишгач, хотиралар дафтарига биринчи сўзларни ёзиб, ёш авлодни тарбиялаш учун музей жуда катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлашди.

Е. ЕФИМОВ,
Е. МАЙОРОВ.
(ЎзТАГ мухбирлари).

ОҲАНГАРОН КОРХОНАЛАРИДА

ПЕШҚАДАМЛАР

Шаҳар корхоналари коллективлари ўртасида етти йилликнинг сўнгги йили топшириқларини муддатидан олдин бажариш бўйича бошланган социалистик мусобақанинг биринчи квартал якунлари кўриб чиқилди. Мусобақа давомида «Узбекуголь» комбинатининг кўмир разрези коллективи ажойиб натижаларни қўлга киритди. Разрезда квартал топшириғи 103,8 процент адо этилди. Маҳсулот таннархининг 0,4 процент арзонлашганлиги эвазига 304 минг сўмлик маблағ тежаб қолинди.

Меҳнат унумдорлигини планга нисбатан 1,2 процент оширган ва квартал планини муваффақиятли бажарган 9-шахта коллективи социалистик мусобақада иккинчи ўринни, Оҳангарон ГРЭСи коллективи эса учинчи ўринни эгаллади. Транспорт ташкилотлари орасида энг яхши кўрсаткичларга эришганлиги учун «Узбекуголь» комбинатининг юк ортиш-транспорт бошқармаси коллективига биринчи ўрин берилди.

200 ТАКЛИФ

Ўтган квартал давомида шаҳар корхоналари, транспорт ва қурилиш ташкилотлари коллективларидан 357 та рационализаторлик ва ихтирочилик таклифи тушди. Ҳозиргача уларнинг 200 таси ишлаб чиқаришга жорий этилганлиги натижасида 207 минг сўмлик иқтисодий фойда кўрилди.

Резервларни ишга солишда, ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштиришда электростанция, юк ортиш-транспорт бошқармаси, 9-шахта, кўмир разрези ва 6 қурилиш бошқармаси коллективлари мақтовга лойиқ меҳнат қилдилар. Янгилик ижодкорлари ҳамон изланишда. Улар ҳал қилинмаган муаммолар устида фикр юритмоқдалар.

РЕСПУБЛИКАДА ИККИНЧИ

Республика халқ хўжалиги кенгаши корхоналари ўртасида бошланган социалистик мусобақада кон устини очиш разрези коллективи ажойиб ғалабани қўлга киритди. Коллектив биринчи квартал топшириғини ортиғи билан адо этди. Апрель ойи плани ҳам муддатидан уч кун олдин бажариб қўйилди. Бу билан улар республика саноат корхоналари ўртасида ғолиб чиқиб, социалистик мусобақада иккинчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлдилар. Бу муваффақиятни қўлга киритишда Василий Головашев бошлиқ 1-участка коллективи айниқса жонбозлик кўрсатди.

П. ТОЛИН.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ — МАСАЛАЛАР МАСАЛАСИ

ИНДУСТРИАЛ МЕТОДЛАР ҚУРИЛИШГА

160-қурилиш тресги бошқарувчиси А. АБДУҲАМИДОВ ҳикоя қилади.

ШАҲРИМИЗ тонги ҳардоим эрта отади. Тоғ ортидан мўралаган қуёшнинг заррин нурлари энг олдин бизнинг кўчаларда, уйларимиз, корхоналаримиз пештоқида жилваланади. Одамлар эрта тонгданоқ кўчаларни тўлдириб ишга, ўқишга шошилишади. Ҳамманинг дилида бир ният — яратиш, бунёд этиш. Бошланаётган янги кунни ҳам муваффақиятли якунлаш. Инсон ўз меҳнати самараларини кўрса, ундан баҳраманд бўлса бағри яйрайди, билаги кучга, юраги орзуга тўлиб бораверади.

Шаҳарга биринчи ғишт қўйилган ўша кунлар билан ҳозирги дамларни бир-бирига солиштириб бўлармиди. Дилдаги тилак забардаст билакларга мадад берди. Тоғ-адирлар ўрнида мана бугун бутун бошли янги, индустриал шаҳар пайдо бўлди. Лентадек тўлғониб оқаётган Чирчиқ дарёси сувларига кўкка интилаётган кўркам бинолар акси тушди. Республикамиз катта химия саноатининг тўнғичи ҳисобланган Чирчиқ электрохимия комбинати ва «Узбекхиммаш» заводи, ўз маҳсулотлари билан корхона маркасини шарафлаётган «Чирчиксельмаш», Трансформатор заводлари, қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинати — шуларнинг барчаси кимёгарлар шаҳри довруғини жаҳонга таратмоқда

Шаҳарга ҳусн киритгунча, уни шу даражага кўтаргунча озмунча уриндикми?! Кўп минг кишилик бинокорларимиз армияси туну-кун қурилиш майдонида бўлди. Одамлар қалби фақат яратиш ишқи билан тепди. Ҳамма изланди, илғор методлар асосида иш юритилди. Замонавий механизмлар ва техника ишга барака киритди. Бугунги гуллаб-яшнаётган кўркам шаҳримиз ўша тинимсиз меҳнатларимиз самарасидир.

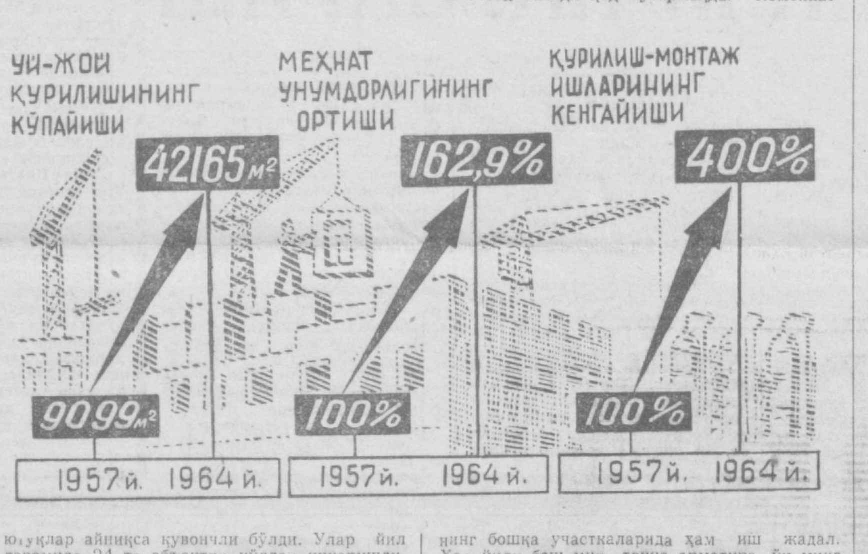

ИХТИСОСЛАШТИРИШ САМАРАСИ

ҲАР БИР нарсанинг дебочаси ва ниҳояси бўлади. Биз ҳам гапнинг бошидан келақолайлик. Ҳаммага маълум, трестимиз ҳали ёш. 1957 йилнинг ўрталарида ташкил этилиб, зиммасига Чирчиқ шаҳри ва Бўстонлиқ атрофларида саноат объектлари, турар-жой ва маданий-маиший бинолар қуриш вазифаси юклатилди. Трест ихтиёрига эса «Чирчикхимстрой» қурилиш бошқармаси ва қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган комбинат берилди. Хўш, ишни нимадан бошлаш керак? Шошиб қолмадик. Олдимизга учта асосий вазифани қўйдик. Биринчидан, қурилиш бошқармаларини ихтисослаштириш, иккинчидан, қурилиш материаллари комбинатидаги барча тарқоқ ёрдамчи участкаларни ва учинчидан, моддий-техника таъминотини марказлаштириш вазифаларини ҳал этишга киришдик.

«Чирчикхимстрой» бошқармаси ва 225-УНР илғарилари ҳам турар-жой бинолари солар, ҳам маданий-маиший бинолар қурар, саноат объектлари яратар эди. Ишлар бир-бирига аралашиб кетган эди. Турар-жой қурилишида ишлаган бинокорларни шошиб қолинган пайтда саноат объекти қурилишига жўнатишга тўғри келарди. Улар табиий бу соҳани яхши билмас, ишга дарров қовуша олмай, бракка йўл қўяр, натижада объект қурилиши чўзилиб кетаверар эди. Энг олдин биз шу камчиликнинг олдини олишга киришдик. «Чирчикхимстрой» бошқармаси билан 225-УНР коллективи зиммасига фақат саноат объектлари, катта химия иншоотлари қуриш вазифаси юклатилди. Улар шунга ихтисослашдилар, мослашдилар. Турар-жой, маданий-маиший бинолар қурилишида ишлаб келган бригада ва участкалар эса махсус бошқармага бирлаштирилди.

Ихтисослаштириш дарҳол ўз самарасини кўрсатди. Ўтган йили «Чирчикхимстрой» бошқармаси республикамиз катта химия саноатини равнақ топтириш йўлида ажойиб ғалабаларни қўлга киритди. Бошқарма бинокорлари қўли билан электрохимия комбинатида карбамид цехи бунёд этилди. Цех ишлаб чиқараётган минглаб тонна ер хамир туруши пахтакорлар ҳосили ва чорвадорлар маҳсулотига барака киритмоқда. **225-УНР коллективи ҳам «Узбекхиммаш», «Чирчиксельмаш» заводлари, Ўзбекистон иссиққа чидамли ва қийин эрийдиган металлар комбинатида янги-янги қувватларни фойдаланишга топширди.**

Янгидан ташкил этилган «Чирчикжилстрой» бошқармаси бинокорлари эришган ютуқлар айниқса қувончли бўлди. Улар йил давомида 24 та объектни қўлдан чиқаришди. Фойдаланишга топширилган турар-жой биноларининг 16 таси давлат комиссияси томонидан «яхши» ва бешта бино «аъло» баҳолар билан қабул қилиб олинди. **Агар трест ташкил этилган йили 9099 квадратметр турар-жой майдони қурилган бўлса, 1964 йилда эса 42 минг 165 квадратметр уй-жой чирчиқликларга ҳадя этилди. Бу тўрт ярим баравар кўп деган гапдир.** Шуниси қувончлики, 1963 йилдан бошлаб йирик панелли турар-жойлар қуриш технологиясини ҳам ўзлаштирдик. Бу усул ишимиз суръатига-суръат қўшмоқда.

Шаҳарда капитал қурилишни яна ҳам гуркиратиш биздан моддий-техника таъминотини тубдан яхшилаш, мустаҳкам ишлаб чиқариш базаси яратиш вазифаларини ҳал этишни талаб қилар эди. Ўша пайтлари ҳар бир қурилиш бўлинмаси ўз омборига эга эди. Бундан ташқари трест бўйича яна бир марказий омбор бор эди. Моддий-техника таъминоти билан кўплаб инженер-техник ходим овора бўларди. Кишилар вақтининг бундай исроф бўлишига чек қўйдик. **Барча участкалардаги омборлар трестнинг моддий-техника таъминоти конторасн ихтиёрига ўтказилди. Контора зиммасига керакли қурилиш материалларини график асосида бошқармалардан тушган заявкалар бўйича марказлашган усулда жойларга етказиб бериш вазифаси юклатилди.**

Контора ҳар куни бошқармалардан келаётган заявкаларга қараб автобазадан машиналар талаб қилади ва ўз кучи билан ғишт заводларидан ғишт, қурилиш материаллари комбинатидан темир-бетон конструкциялари ва деталлари, эшик, дераза блоклари каби материалларни қурилиш майдонига етказиб беради. **Шу йўл билан трестимизда 115 ишчи кучи тежаб қолинди. Бу 25 минг 920 сўмлик маош фонди иқтисод қилиб қолинди демакдир. Моддий-техника таъминотида қўлланилаётган янги усул ўзини тўла оқламоқда.**

Янгилик учун курашни тинмай давом эттирдик. Трестнинг бўлинмалари ҳузуридаги ҳар қандай ёрдамчи ва бошқа шунга ўхшаш хўжаликларни тугатиб, уларни бир ерга тўплаш масаласининг ҳал этилиши олға ташланган яна бир катта одимимиз бўлди. Ҳар бир бошқарма ҳузурида ремонт устахонаси, бетон қорувчи узел ва бошқа шунга ўхшаш майда-чуйда ишлаб чиқариш қувватларининг бўлишидан қандай наф бор? Булар фақат қўшимча ишчи кучини ушлайди, қурилишга зарар келтиради, холос. Шуни ҳисобга олиб ёрдамчи хўжаликларни ўз комбинатимизга қўшиб юбордик. Қурилиш участкаларида арматуралар ишлаб чиқаришга барҳам бердик. Комбинатнинг ўзи бошқармаларни тайёр трубалар, қуйилмалар, конструкциялар билан таъминлашга киришди.

Ҳозирги кунда инерт материаллари ишлаб чиқарадиган учта карьеримиз бор. Ярим автоматлаштирилган учта бетон заводимизнинг ҳар бири қурилишлар учун йилига 44 минг кубометр маҳсулот етказиб беряпти. Ҳозир йиллик қуввати 88 минг кубометр бўлган янги бетон заводи қад кўтармоқда. Комбинатнинг бошқа участкаларида ҳам иш жадал. Ҳар йили беш минг тонна арматура, ўн минг кубометр йиғма темир-бетон ва бошқа материаллар ишлаб чиқарилмоқда.

Тарқоқ ёрдамчи хўжаликларни бир ерга йиғиш билан механизмлар ремонти ҳам намунали йўлга қўйилди. Ремонтдан чиқаётган агрегатлар конвейердан янги тушгандек, яна бинокорлар хизматини бажо келтиряпти.

УНУМДОРЛИК ОШМОҚДА

АМАЛГА оширилган бундай ташкилий-техникавий тадбирлар меҳнатни тўғри ва намунали ташкил этиш йўлида бошлаган ҳаракатимизнинг асосий пойдевори бўлди. Ишчи ва мутахассисларнинг кўпчилиги бевосита қурилиш-монтаж майдонларида меҳнат қила бошлади. Юкчи, такелажник, навбатчи слесарь, ремонтчи слесарь бўлиб ишлаётган 450 кишидан 100 кишини олиб қолдик. 350 киши эса монтажчилар, бетончилар ва ғишт терувчилар бригадасига бириктиб қўйилди. Натижаси ёмон эмас. Ҳамма участкада иш бинойидек давом этаяпти. Меҳнат унумдорлиги сезиларли даражада ошди. **Масалан, 1957 йил трестимизда бир бинокор 2682 сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажарган бўлса, 1964 йилга келиб бу кўрсаткич 4370 сўмга етди. Яъни меҳнат унумдорлиги ўтган давр мобайнида 62,9 процентга ўсди.**

Аккорд нарядлар билан иш топшириш ва меҳнатига қараб ҳақ тўлаш системасига ўтганлигимиз ҳам вақтдан унумли фойдаланишда асосий омил бўлди. Биз бу соҳада белоруссиялик ҳамкасбларимиз тажрибасини атрофлича ўргандик. **Махсус бригадалар ўрнида ҳар бири 20 — 30 кишини ўзига бириктирган комплекс бригадалар ташкил этилди. Комплекс бригадалар ҳар томонлама фойдали экан.**

Бундан ташқари ҳақ тўлашнинг аккорд мукофот системаси ҳам жорий этилди. Қурилиш материалларидан тежаб-тергаб фойдаланган, объектларни муддатидан олдин ва яхши баҳоларга топширган коллективларга оширилган ҳақ тўлана бошланди. Закрия Аблязизов, Нури Саидхалилова, Велиул Оқмуллаев, Асан Алимов ўртоқлар бошлиқ комплекс коммунистик меҳнат бригадалари аъзолари энг юқори кўрсаткичларга эришмоқдалар. Бу коллективлар зиммадаги топшириқларни 119—133 процентдан адо этиб, вақт исрофгарчилигига бутунлай чек қўйдилар. Уларнинг меҳнатлари муносиб тақдирланди. Бригадалар аъзоларининг ўртача ойлик маошлари 142,3 сўмни ташкил этди.

Кишиларга қўшҳунар ўргатишнинг қандай ажойиб самаралар бериши тажрибамизда тўла-тўкис исботланди. Бизда тўрт-беш касб эгаси бўлган ишчилар оз эмас. Мана Иван Мартин бошлиқ комплекс бригада аъзоларини олайлик. Бригадада 27 киши меҳнат қилади. Уларнинг ҳар бири 3—4 касбни эгаллаб олган. Ёки Иван Лейбгам, Яков Шумахер ўртоқлар бошлиқ бригада йигитлари ишига бир назар ташланг. Бино пойдеворини қўйишдан томини ёпишгача бўлган операцияларнинг барчасини ўзлари бажаришаяпти. Бу қурилиш муддатини қисқартириш, биноларни тез ва соз қўлдан чиқариш имконини бермоқда.

Ўтган қисқа давр мобайнида трестимизнинг 2454 бинокори ўз малакасини оширди. 1809 янги кадр тайёрланди. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда 296 киши олий ўқув юртларида, 161 киши техникумларда ва 665 киши ишчи-ёшлар мактабларида билим олмоқда.

Ҳозирги даврда ҳамма нарсани ишбилармон, ўқимишли, абжир кадрлар ҳал этади. Биз ишчилар малакасини ошириш, уларни ўқитиш, янги кадрлар тайёрлаш ишларига бундан буён ҳам алоҳида эътибор билан қараймиз. Уларга қанчалик ғамхўр бўлсак, муваффақиятлар шунчалик кўп бўлаверади.

СУРЪАТ ТЕЗ, СИФАТ СОЗ

ЗАМОН — машиналар замони. Хўжаликнинг бошқа соҳалари сингари қурилишни ҳам қудратли механизмларсиз, ажойиб агрегатларсиз тасаввур этиш қийин ҳозир. Буни биз ўз тажрибамиздан қиёс қилаяпмиз. **Трестимизнинг механизация базаси асосида 1962 йилда хўжалик ҳисоби асосида ишлайдиган махсус механизация бошқармаси ташкил этилди-ю, ишларимиз олдинга босаверди. Бошқарма коллективи ер ишларини бажариш билан темир-бетон конструкциялари монтажини ҳам олиб борди.**

Механизация бошқармаси ҳам, қурилиш бошқармалари ҳам механизмлардан унумли фойдаланишдан манфаатдор эдилар. Машиналар бекор турмай, жадал ишлайверса, қурилишда суръат ўсади, объект муддатидан олдин фойдаланишга топширилади.

Механизация бошқармасининг ташкил этилиши билан кишилар барча хил қўл меҳнати билан бажариладиган жуда кўп ишлардан озод бўлдилар. **Агрегатлардан ҳам унумли фойдаланиш имкони туғилди. 0,35 кубометр ковшли экскаваторлар йилига нормадаги 123,7 ўрнига 151,5 минг кубометр тупроқ-шағал қазиб чиқара бошлади. Машиналар унумдорлиги ошгач, 1,65 ковшли икки экскаватор, 12 тонналик икки минора крани, 3 та автокран, юк ортувчи «ДТ-55» тракторидан бошқа агрегатлардан унумли фойдаланиш мумкин бўлди. Шағал ва қум қазиб чиқариш, материалларни ортиш ва тушириш, бетон ва темир-бетон конструкцияларини монтаж қилиш ишлари тўла механизациялаштирилди. Сувоқ ишларининг 87,4 проценти, бўяш ишларининг 91,4 проценти механизмлар воситаси билан бажарилмоқда.**

Тажриба сифатида аккорд наряд билан ишлайдиган учта комплекс бригадага биттадан кран машинистини қўшиб қўйдик. Лекин машинист бригада аъзолари қаторида ҳақ олмайди. Унга бошқарма бошлиғи ва бош бухгалтер имзоси чекилган справка берилади. Справкада машинист бажарган иш ҳажми ва соати ҳамда разряди бўйича тўланиши лозим бўлган пул миқдори (аккорд наряд билан ишлагани учун тақдирланиши лозим бўлган мукофот ҳақи ҳам) кўрсатилган бўлади. Шу справка бўйича механизация бошқармаси машинистга ҳақ тўлайверади. Бундай методнинг қўлланишидан машинист моддий жиҳатдан манфаатдордир. Илгаригидек у таъриф системаси бўйича эмас, балки энди бажарган ишининг ҳажмига қараб кўп ҳақ олаверади.

Ҳаммага маълумки, суръат оёғига кишан бўладиган сабабларнинг бири техника ҳужжатларининг ўз вақтида тайёрланмаётганлигидир. Одатда улар лойиҳалаш ташкилотларидан кеч юборилади. Олингач яна тузатишлар киритилади. Натижада қурилишда суръат олға силжимайди. Объект кечикаверади. Биз бу муаммонинг ҳам йўлини топдик. **Асосий объектлар бўйича тузилган лойиҳалар ҳозир тўғри трестимизга келаяпти. Биз уни пухта ўрганиб чиқамиз. Эскирган конструкциялар бўлса лойиҳадан олиб ташлаймиз, лойиҳа бўйича қурилиш материаллари учун корхоналарга заказлар берамиз.** Сўнг енгни баланд шимариб ишга киришамиз.

Қурилиш кўламини кенгайтираверган билан иш битмайди. Қад кўтараётган уйларга кўчиб кираётган кишилар бинокорларга раҳматлар десин. **Қурилиш сифатини яхшилаш мақсадида биз ленинградликларга издош бўлдик, гарантияли паспортлар билан уй қуришга киришдик. Бу ташаббусни аввал «Чирчикхимстрой» бошқармасининг Иван Мартин ва 223-УНРнинг Ҳалил Чебанов ўртоқлар бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалари аъзолари бошлаб беришди.** Ҳозир ташаббускорлар трестимизда оз эмас. Ғишт терувчилар ўз участкаларини сувоқчиларга, сувоқчилар эса бўёқчиларга бенуқсон топширишга одатланишган. Бино фойдаланишга топширилгач, бир йил мобайнида бирор ери ёрилса қурувчилар пулсиз уни қайта ремонт қилиб берадилар. Шунинг учун қурувчилар бинони фақат аъло сифатли қилиб заказчиларга топширишга ҳаракат қиладилар.

Гарантияли паспорт билан уй қуриш уч йилдан бери давом этиб келяпти. Ўтган йили ҳам олтита муҳим объект шундай усул билан фойдаланишга топширилди.

РЕЖАЛАРИМИЗ

ЕТТИ йилликнинг сўнгги поғонасида яшаяпмиз. Ҳар йилгидек бу йилни ҳам шонли ғалабалар билан якунлаш нияти бор дилимизда. Янги йилни бошлашдан олдин биз босиб ўтган йўлларимизга бир назар ташлаймиз. Шунда эришилган ғалаба ва йўл қўйилган камчиликларни кўрамиз.

1965 йилда олдимизда 24 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришдек улкан вазифа турибди. Бу ўтган йилдагига нисбатан 5 миллион сўмлик кўпдир. Демак, ҳар бир иш кунида монтажчиларимиз 150 кубометр темир-бетон конструкциялари ва деталларини монтаж қилишлари, механизаторларимиз 50 минг кубометр тупроқ-шағал қазиб чиқаришлари, бинокорларимиз эса 110 минг дона ғишт босишга улгуришлари лозим.

Қурувчиларимиз қўли билан Чирчиқ электрохимия комбинатида сунъий муз ишлаб чиқарадиган цех, Ўзбекистон иссиққа чидамли ва қийин эрийдиган металлар комбинатида электро-ремонт ва контроль ўлчов асбоблари цехлари қад кўтаради. «Узбекхиммаш» заводида янги қувватлар ишга туширилади. 34 минг квадратметр турар-жой, 536 ўринли мактаб, 140 ўринли болалар боғчаси чирчиқликларга ҳадя этилади. Коллективимиз йил бошида ўз зиммасига ана шундай катта мажбуриятлар олди. Бу объектларнинг деярли барчасини муддатидан 25—30 кун илгари фойдаланишга топшириш мўлжалланган.

Бинокорларнинг сўзи билан иши бир. Ҳозир барча участкаларда меҳнат завқи жўш ураяпти. **Янги йилнинг дастлабки квартал плани шараф билан адо этилди. Уч ой давомида кўзланган 1689 квадратметр ўрнига 3683 квадратметр уй-жой майдони қурилиб, топшириқ 218 процент адо этилди.** Апрель ойи топшириғи ҳам орттириб бажарилди. Қурилишда пластмассалар, химиявий бўёқлардан кенг фойдаланилаётганлиги туфайли таннарх анча арзонлашди.

Трестимизнинг 34 коммунистик меҳнат бригадаси, 211 зарбдори ва минглаб шу фахрли ном учун курашаётган азаматлари бор. Улар янгилик яратиш учун курашда, прогрессив методларни ишлаб чиқаришга жорий этишда коллектив байроқдори бўлмоқдалар. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони экскаватор машинисти Таборак Турдиалиев, Ленин орденли бинокор Анна Карпунюшкина, У. Шахобов, Ф. Ражаматов ўртоқлар бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалари аъзолари, улар билан елкама-елка туриб меҳнат қилаётган барча оддий қурувчиларимиз эл хизматида шуҳрат қозонмоқдалар. Бундай пешқадамлар билан биз албатта кўзланган марраға етамиз. Коммунизм бинолари қуриш йўлида янги-янги ғалабаларни қўлга киритамиз.

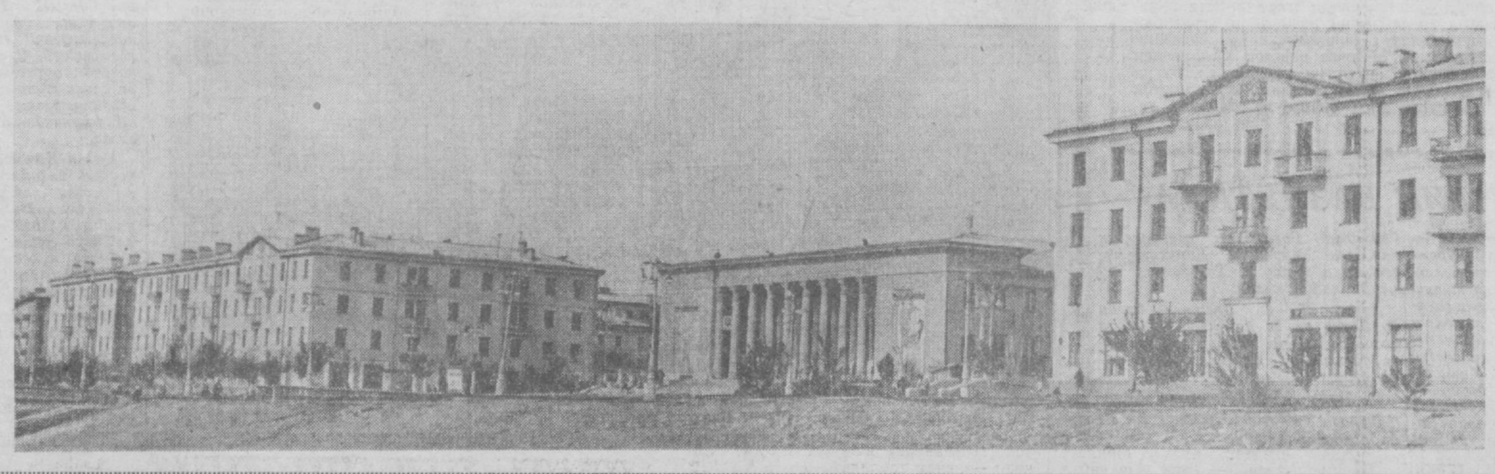

160-қурилиш тресги бинокорлари қурилиш-монтаж ишлари суръатига-суръат қўшмоқдалар. Бинокорлар қўли билан яратилган кўркам квартираларда чирчиқликлар кун сайин кўплаб ҳовли тўйи ўтказиб, бахтиёр ҳаёт кечирмоқдалар. Шаҳарнинг Тинчлик кўчасида қад кўтарган суратдаги бу биноларга ҳам трест коллективининг меҳнати сингган.

Р. Шамсуддинов фотоси,
(ЎзТАГ фотохроникаси).

АДАБИЁТ САҲИФАСИ

АДАБИЁТИМИЗ КОММУНИЗМ УЧУН КУРАШДА

Биз съезддан съездгача бўлган даврдаги ўзбек совет адабиёти тараққиётининг муҳим хусусиятлари нималардан иборат эканлигини «катта проза» — роман ва повестлар мисолида кўрсатиб беришдан олдин улкан бир масала ҳақида икки оғиз сўз айтиб ўтмоқчимиз. Бу Коммунистик партиянинг адабиётга ғамхўрлиги масаласидир. Бу даврда ҳам партия В. И. Лениннинг адабиёт ва санъат коммунизм учун умумхалқ курашининг жуда муҳим узвий қисмидир, деган кўрсатмасига амал қилиб, унга ғамхўрлик қилишни янада юксак босқичга кўтарди. Дарҳақиқат, КПССнинг кўрсатмалари ва XX, XXI, XXII съездларнинг тарихий қарорлари ёзувчиларимизга ҳаётимизда рўй берган сифат ўзгаришларининг, улкан мўъжизаларнинг сирини, воқелигимизнинг кўп қиррали томонларини, янгидан-янги жиҳатларини тўла тушуниб олиб, уни эркин акс эттириш йўлларини кўрсатувчи ғоят муҳим дастур бўлди. Партия Марказий Комитетининг идеология масалалари юзасидан чиқарган қарорларида, КПССнинг янги Программасида ёзувчиларга, маданият арбобларига коммунизм қурилиши даврида ижод қилишнинг порлоқ истиқболлари очиб берилган ва адабиёт тараққиётининг келажак йўллари ёркин кўрсатилган.

Партиянинг доно кўрсатмасига амал қилиб, унинг чақириғига жавобан ҳар бир совет ёзувчисининг активлиги ошди. Адабиётнинг халқ ҳаёти билан бўлган мустаҳкам алоқаси янада кучайди. Демак сўнгги йиллар ўзбек совет адабиётининг коммунизм учун курашдаги характерли хусусияти, ривожланиш тенденцияларидан бири — бу унинг халқ ҳаётига активроқ аралашувида, ёзувчиларнинг ижодий фаолияти ўсганлигидадир.

Бу даврда адабиётга кўпгина талантли ёшлар кириб келди. Кўп миллатли совет адабиётининг умумий оқимига маълум даражада ҳисса қўшадиган янги-янги асарлар яратилди. Роман ва повесть жанрлари адабиётимизда ўзига хос муносиб ўрин эгаллади ва унинг етакчи жанрларига айланди. Натижада ўзбек адабиётида проза билан поэзия ўртасида асрлар мобайнида давом этиб келаётган тенгсизлик йўқолди, поэзияга нисбатан қолоқ соҳа бўлиб келаётган проза ҳаёт ҳақиқатини, воқеликнинг кенг манзарасини тўлароқ, кенгроқ акс эттиришда ўзининг шарафли ўрнини эгаллади.

Кейинги қисқа давр ичида Ойбекнинг «Қуёш қораймас», Ш. Рашидовнинг «Қудратли тўлқин», А. Мухторнинг «Туғилиш», «Давр менинг тақдиримда», Ҳ. Ғуломнинг «Сенга интиламан», И. Раҳимнинг «Тақдир», В. Ғафуровнинг «Вафодор» (игна билан ёзилган роман), С. Анорбоевнинг «Оқсой», Саид Аҳмаднинг «Уфқ», Ж. Абдуллахоновнинг «Йўл» сингари романлари пайдо бўлиши романчилигимизнинг жадал тараққий этаётганлигини, адабиётимизда умум юксалиш бўлганлигини кўрсатади.

Бу давр адабиётимизнинг гуркираб барқ уриб юксалган йиллари бўлганлиги прозамизнинг яна бир йирик жанри — повесть жанрининг тараққиётида ҳам яққол сезилади. Масалан, бу даврда «Синчалак» (А. Қаҳҳор), «Нур қидириб», «Болалик» (Ойбек), «Муқаддас», «Ларза», «Тилла узук», «Бир фельетон қиссаси» (О. Ёқубов), «Қадрим» (П. Қодиров), «Қорақалпоқ қиссаси» (А. Мухтор), «Ҳилола», «Оловкор», «Зангори кема капитани» (И. Раҳим), «Чўри», «Тунги чақмоқлар» (Мирмухсин), «Ёшликда берган кўнгил» (Х. Нуъмон), «Оппоқ тонг қўшиғи», «Камалак» (С. Азимов), «Сув гадоси — оқпадар денгизни бошлаб қайтди» (Ҳ. Назир), «Ҳаёт оқими» (А. Убайдуллаев), «Олтин қафас» (Т. Жалолов), «Ҳаётнинг бошланиши» (С. Абдуқаҳҳор), «Тўлқинлар» (Ш. Холмирзаев), «Севгим, севгилим» (Ў. Умарбеков) ва бошқа жуда кўп повестлар яратилди. Гап фақат яратилган асарларнинг сонидагина эмас, албатта. Булар ичида умумсовет адабиётининг ҳам катта ютуғи бўлган, юксак савияда, катта маҳорат билан ёзилган роман ва повестлар бор. Энг муҳими шуки, уларнинг айримлари Бутуниттифоқ аҳамиятига эга бўлган, жаҳон майдонига чиққан асарлардир.

Кейинги йилларда прозамизнинг йирик жанрлари бўлган роман ва повестларнинг кўплаб яратилиши ва **улар адабиётимизнинг етакчи жанрларига айланганлиги** — бу даврдаги адабиётимиз тараққиётининг **энг муҳим характерли хусусиятларидан биридир.**

Коммунистик партия сўз санъаткорларини совет халқининг қаҳрамонона курашидан илҳом олишга, ҳаётдаги ўзгариш ва ўсиш процессларини мунтазам ва диққат билан ўрганиб боришга, ҳаётда рўй берган янгиликларнинг моҳиятини чуқур англаб олишга даъват этиш билан бирга, социалистик воқелигимизнинг бойлиги ва ранг-баранглигини тўғри ва ҳаққоний акс эттиришга, халқнинг улуғ ўзгартирувчилик фаолиятини, унинг юксак, олижаноб ният ва мақсадларини, совет кишиси амалга ошираётган қаҳрамонона ишларнинг улуғворлиги ва гўзаллигини ёркин тасвирлашга чақирди. Натижада замонавий темадаги, замондошларимиз ҳаёти ва курашини кўрсатувчи бир қанча асарлар майдонга келди. Замонавийлик ҳақли равишда адабиётнинг қалби деб аталди.

Демак, бу даврдаги ўзбек совет адабиёти тараққиётининг энг асосий хусусиятларидан, тенденцияларидан бири — бу бугунги социалистик воқеликни, ҳозирги кундаги ҳаётни, замонамиз кишиларининг қаҳрамонона ишларини акс эттиришга қараб жиддий бурилиш бўлганлигида яққол кўринади. Бу, айниқса, ёзувчиларимизнинг коммунизм қурувчилари бўлган замондошларимизнинг ҳаққоний ва ёркин образларини яратиш учун, янги совет кишисининг ахлоқи, гражданлик эҳтироси ва улуғ мақсадга интилаётганлигини тасвирлаш, унинг руҳий бойлигини, маънавий софлигини ва ички дунёсининг гўзаллигини, қилаётган ишларининг миқёсини ва унинг коммунизм қуришда халақит бераётган ҳамма нарсага нисбатан қатъий муросасизлигини кўрсатиб бериш учун актив ҳаракат қилаётганида аниқ сезилди. Буни сўнгги йилларда яратилган роман ва повестлар мисолида ҳам кўра оламиз. Бундай асарларга ижобий мисол қилиб, «Қудратли тўлқин», «Синчалак», «Муқаддас», «Қадрим», «Давр менинг тақдиримда» кабиларни кўрсатиш мумкин. Тўғри, булардан ташқари ҳам коммунизм бинокорлари ҳақида янгидан-янги асарлар яратилмоқда. Лекин, биз замонавий темада ёзилган асарларимиз қанчалик кўпаяётган бўлса ҳам, бугунги қайноқ ва жўшқин, мўъжизаларга бой бўлган, бутун инсоният қойил қолаётган қаҳрамонона давримиз, ғоят жадал суръатлар билан олға ва юксакликка қараб бораётган ҳаётимиз, замонамиз адабиётда етарли ва тўла акс эттирилаётир деб қаноат ҳосил қилаолмаймиз. Иккинчидан, босилиб чиққан асарларнинг ҳаммасини ҳам бир хил юксак савияда, катта маҳорат билан яратилган асарлар деб бўлмайди, албатта. Баъзи асарларда халқимизнинг улуғвор ишлари, қаҳрамоннинг маънавий гўзаллиги ва бой ички дунёси маҳорат билан етарли очиб берилмаган. Бунга мисол қилиб, «Тонгдаги кўланка» (Ш. Тошматов), «Зангори кема капитани» (И. Раҳим), «Ҳаёт оқими» (А. Убайдуллаев), «Ота изидан» (О. Ёқубов), «Оқсой» (С. Анорбоев), «Ҳаётнинг бошланиши» (С. Абдуқаҳҳор) каби роман ва повестларни кўрсатиш мумкин.

Аммо ҳамма гап шундаки, коммунизм қураётган совет кишиларининг ҳаётини тасвирлашда, социалистик воқелигимизнинг бойлиги ва ранг-баранглигини акс эттиришда нуқсон ва камчиликларимизга нисбатан катта муваффақиятларга эришганлигимиз шак-шубҳасиздир. Бу соҳада, яъни замонавий воқеликни бадиий ўзлаштиришда, қаҳрамон характерини юксак бадиий ҳаққоният билан очиб беришда қўлга киритган катта муваффақиятларимиз ўзбек совет адабиёти тараққиётининг асосий мазмунини, асосий йўналишини белгилайди. Айни вақтда бу адабиётимизда кейинги йилларда ҳозирги замон темаси томон бурилиш бўлганлиги, **новатор замонамиз қаҳрамонлари характерини юксак ғоявийлик ва чуқур бадиий ҳаққоният билан очиб беришга интилишнинг янада кучайганлиги,** унинг умумий тараққиётининг энг характерли хусусияти деб ҳисоблашга имкон беради. Бу эса ўзбек совет прозаси тараққиётининг ҳам энг характерли хусусиятларидандир.

(Давоми тўртинчи бетда).

ДИЛБАРИМ

I. ГУЛ САЙРИ

Азим дарё ширин-ширин
Шовуллайди.
Ишқ ўтида бағри-дилим
Ловуллайди.
Ёр йўлида гул терайлик,
Юринг, қизлар,
Севишимни билдирайлик,
Юринг, қизлар.
Қора тунда шошиб келса,
Юлдуз бўлай.
Дарё каби тошиб келса,
Қундуз бўлай.
Қўшиқ айтай, эриб кетсин
Боғбон йигит.
Юрагини бериб кетсин
Боғбон йигит.
Азим дарё ширин-ширин
Шовуллайди.
Ишқ ўтида бағри-дилим
Ловуллайди.

II. ЁР ЭКАН

ЙИГИТ

Тонгда кулган лолазорим, ассалом, — Ассалом!
Лолазор кезган баҳорим, ассалом, — Ассалом!
Севгидек нурли далам, қўйнингни оч,
Бўлса гуллар ичра ёрим, ассалом!

ҚИЗЛАР

Лолазордан қарчиғайдек бўйлаган ким, во ажаб,
Мисли дарё нега титраб кетди қалбим, во ажаб...
Чўғ бўлур боқсам дилим, бир боқмасам ҳеч йўқ илож,
Шунчалар бўлгайми одам хуштакаллум, во ажаб.

ЙИГИТ

Тонгда кулган лолазорим ассалом, — Ассалом!
Бўлса гуллар ичра ёрим, ассалом, — Ассалом!

ҚИЗЛАР

Жўражонлар, тинглангиз бир онгина, — Жонгинам!
Ёр экан — гулшанда саргардонгина, — Жонгинам!
Яхши бўлмас яхшиларни қийнамоқ,
Қолмасин кўнгилда ҳеч армон, гина...

ЙИГИТ

Ойжамолим, сен билан кўкларга парвоз айлайин,
Сенга дардим айта-ю, боғимни эъзоз айлайин.
Навниҳол эксам бу соҳил узра, бўл шогирд менга,
Севги бобида сени ихлос-ла устоз айлайин.

ҚИЗЛАР

Жўражонлар, тинглангиз бир онгина, — Жонгинам!
Қолмасин кўнгилда ҳеч армон, гина, — Жонгинам!

III. ЮРАГИМНИ СЕЗАРСАН

Кумуш шабнам ёниб турар
Чечакларнинг ёноғида.
Мунча мени соғинтирар
Азиз ёрим тонг чоғида.
Гуллар экдим узарсан деб,
Юрагимни сезарсан деб,
Менинг севгим ёзилгандир
Ҳар бир ниҳол япроғида.
Гўзал боғим — поёндозинг,
Оқар дарё — кумуш созинг.
Ардоқлайин умрим бўйи
Яшил олам қучоғида.
Аҳдим адо этолмасам,
Висолингга етолмасам,
Юрармидим бош кўтариб
Сирдарёнинг қирғоғида.

IV. МЕНГА ИШОН

ЙИГИТЛАР

Кенг далалар очди қўйнин,
Кел, келақол дилбарим.
Бирга юриб сув тарайин,
Экса ниҳол дилбарим.

ҚИЗЛАР:

Лафзи ҳалол дилбарим.

ЙИГИТЛАР:

Қоши ҳилол дилбарим.

ҚИЗЛАР:

Сўзлари бол дилбарим.

ЙИГИТЛАР:

Боғ оралаб нур таратар
Лола мисол дилбарим.

ҚИЗЛАР:

Дилда бу он ёшлигу бахт
Завқи яшар, дилбарим.
Биз-да фақат чин азамат
Куч синашар, дилбарим.

ЙИГИТЛАР:

Қанду шакар дилбарим.

ҚИЗЛАР:

Аҳди зафар дилбарим.

ЙИГИТЛАР:

Шамсу қамар дилбарим.

ҚИЗЛАР:

Гул очилар ханда уриб,
Кулса агар дилбарим.

ҲАММА:

Энди дилинг чоғ бўлажак,
Менга ишон дилбарим.
Чўл деганинг боғ бўлажак,
Қилма гумон дилбарим.

ЙИГИТЛАР:

Қоши камон дилбарим.

ҚИЗЛАР:

Рўйи-жаҳон дилбарим.

ЙИГИТЛАР:

Боқ менга, жон дилбарим.

ҲАММА:

Бўстон этиб ўз Ватанни,
Бўлсин омон дилбарим.

Хусниддин ШАРИПОВ

ИЖОДИЙ КАМОЛАТ ЙЎЛИДА

Ўзбекистон ёзувчилари бугун ўзларининг навбатдаги V съездларига тўпланадилар. Шу кунларда ёзувчининг ҳам, китобхоннинг ҳам диққат-эътибори ана шу воқеага қаратилган. Шоирлар ва шеър ихлосмандлари поэзиямиз ҳақида фикрлашмоқдалар.

Аввало, шуни айтиш керакки, биз шоирлар ҳам ўз съездимизни айтишга арзийдиган маълум ижодий муваффақиятлар билан кутиб олмоқдамиз.

Ўзбек поэзияси соҳасида кейинги йилларда эришилган ижодий муваффақиятлар нималардан иборат?

Шуни айтиш мумкинки, кейинги йилларда эришилган муваффақиятлар битта поэзияда эмас, адабиётимизнинг ҳамма жанрларида баравирига юз берди, прозада ҳам, драматургияда ҳам ва бошқа жанрларда ҳам ажойиб ва кўпгина асарлар майдонга келди.

Поэзия соҳасида юз берган ўзгаришлар қувонарлидир. Шеъриятимиз кейинги йилларда сон жиҳатидан ҳам, сифат жиҳатидан ҳам катта ўзгаришни бошидан кечирди. У қуруқ ваъзхонликдан, бетаъсир риторикадан қутилиб, инсон юрагининг куйларига, дунёда бахтли ва адолатли ҳаёт қураётган совет кишиларининг мардонавор меҳнати куйларига, уларнинг умид-орзулари, шодлик ва ташвишларининг бадиий ифодасига айланди.

Бу табиий ҳол албатта. Бу ҳол шунинг учун ҳам табиийки, у аввало жонажон партиямизнинг XX, XXI ва XXII съездларининг тарихий қарорлари билан мамлакатимизда ҳамма соҳада партия раҳбарлиги ленинчи нормаларининг муваффақиятли равишда тикланиши билан боғлиқдир. Шу билан бирга поэзиядаги янги ижодий муваффақиятлар мамлакатимиз, халқ хўжалигимиз қўлга киритган ажойиб ўзгаришларнинг самарасидир.

Ўзбекистон ёзувчиларининг IV съезд билан V съезди ўртасидаги давр ичида ўзбек поэзиясини адабиётнинг бошқа жанрлари билан баб баравар тараққий эттиришда кекса ва ёш бўғинга мансуб бўлган истеъдодли ҳамма шоирлар баланд қунт билан, ҳормай-толмай ижод қилдилар.

Кекса авлод вакилларидан Ўзбекистон халқ шоири Ғафур Ғулом, Ойбек, Уйғун, Мақсуд Шайхзода, Собир Абдулла, Ҳабибий, Чархий каби классик поэзиямиздан чуқур баҳраманд бўлган ва ўз ишининг бу усталари ўзбек совет поэзиясининг, ҳамма даврларида бўлганидек, бу йиллар ичида ҳам ўз қаламлари билан баркамол ва ажойиб поэтик асарлар яратдилар.

Миртемир, Зулфия, Ҳамид Ғулом, Асқад Мухтор, Мирмуҳсин, Рамз Бобожон, Шуҳрат, Туроб Тўла, Шукрулло ва булардан сал кейинроқ поэзиямизга келиб кирган Саида Зуннунова, Назармат, Зоҳиджон Обидов, Султон Акбарий, Жуманиёз Жабборов ва Азиз Абдураззоқ каби истедодли шоирларимиз бу давр ичида самарали ижодий меҳнат қилдилар. Улар ўзларининг гўзал шеърлари, ажойиб баллада ва достонлари, ранг-баранг шеърий туркумлари билан поэзиямизни яна бойитдилар, уни ижодий тараққиётнинг яна юқори босқичига кўтардилар.

Бу шоирлар ижодидаги энг яхши намуналар ўзбек поэзиясининг Бутуниттифоқ майдонига чиқиб олишига йўлни яна кенгроқ очди.

Кейинги йилларда сафимизга яна бир қур ёш авлод келиб қўшилдики, бу ёшлар қисқа муддат ичида поэзиямизда ўз ўрнини мустаҳкам эгаллаб олди. Ўзининг ёқимли ва умидли қиёфасини ўқувчиларга кўрсата олди ва уларнинг самимий муҳаббатини қозона олди. Булар Эркин Воҳидов, Ҳусниддин Шарипов, Ҳайриддин Салоҳ, Гулчеҳра Жўраева, Сайёр Пўлат, Эътибор Охунова, Барот Бойқобилов, Охунжон Ҳакимов, Тўлқин ва бошқалардир. Буларнинг шеърлари ихлосмандлар томонидан жуда қизғин кутиб олинмоқда ва яхши баҳоланмоқда. Биз бундан ғоят хурсанд бўламиз.

Мен бир фактни айтмоқчиман. Бу шеърхонларимиз масаласидир. Бугунги шеърхон яъни шеър ихлосмандларимиз бундан 10—15 йил аввалги китобхонга ўхшамайди. Бугунги китобхон ёзилган ва босилган ҳамма нарсани шеър деб қабул қиладиган лоқайд ўқувчи эмас, энди у билимдон, маданияти ва диди юксалган китобхондир.

Буни ҳисобга олган ва ўз ўқувчисини ҳурмат қилган шоир бу кунда шеърларини ўйлаброқ эълон қила бошлади.

Биз, шоирлар халқ билан тез-тез учрашиб турамиз. Маданият уйларида, истироҳат боғларида, колхозларда, мактабларда, студентлар ва олимлар ўртасида ўз шеърларимиз билан мушоиралар да қатнашамиз. Ғоявий ва мазмун жиҳатидан чуқур, фикран янги ва бадиий маҳорат жиҳатидан етук ишланган шеърлар кўпчиликка тўла етиб бормоқда ва уларга манзур бўлмоқда.

Бу қизиқиш шеъриятимизга бўлган баҳо ва тасаннодир. Шу билан бирга баъзи шоирларга, юрак ва ақлга бир тоза эпкин беришдан ожиз «шеърлар» ва бетаъсир, бачкана қўшиқ текстлари ёзаётган қофиябозларга танқид ва таъқиб ҳамдир.

Хуллас, поэзиямиз кундан-кун янги куч янги жасорат билан баланд камолот босқичига дадил қадам отмоқда.

Мамарасул БОБОЕВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар Союзи поэзия секциясининг раиси.

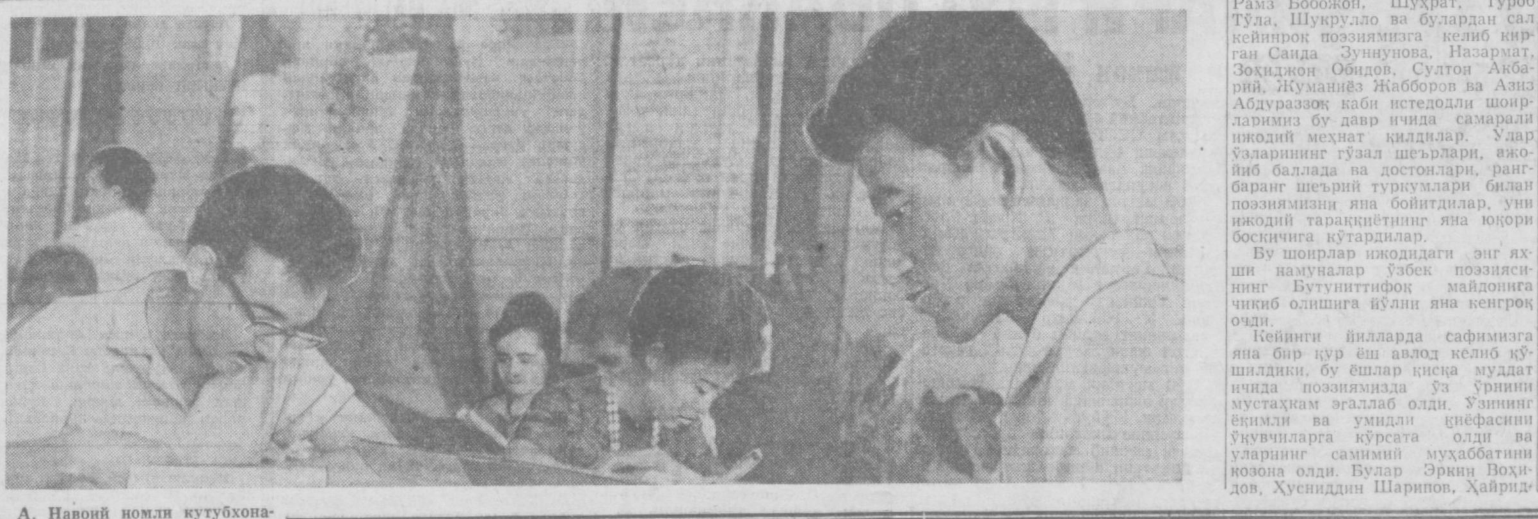

А. Навоий номли кутубхонада Ўзбекистон ёзувчиларининг V съездига бағишланган виставка очилди. Виставкага республикамиз ёзувчиларининг кейинги йилларда яратган янги асарлари қўйилган.

Суратда: виставка залида.

А. Абалян фотоси

ЛИРИК САТРЛАР

* * *

Тошда ҳам тил бор, гар билсанг
Одамлардай сўйлай олар у.
У ҳам кула олар сен кулсанг,
Машшоқлардай куйлай олар у.
Тошда ҳам тил бор, гар билсанг
Сўйлаб берар, сўйлата олсанг.
У ҳам кула олар сен кулсанг
Куйлаб берар, куйлата олсанг.

* * *

Мен оддий бир одам.
Улкан давримнинг
Меҳру севинчлари менинг
елкамда.
Дейманки, ҳар инсон бахтли
бўлолсин,
Бутун дунёда-ю, менинг ўлкамда.
Кимни севинчидан ҳайқирса шу
дам,
У менинг севинчим —
у менинг бахтим.
Дунёда ҳаммани қувончда
кўрсам —
Шу менинг истагим —
шу менинг аҳдим!
Кимникики кўзида кўриб қолсам
нам,
Бу менинг аламим,
бу менинг ғамим.
Сени кенг елкамда кўтариб
юрсам —
Қутлуғ она Ерим —
Менинг оламим!

ТУЛҚИН.

ОППОҚ ҚОР

(Ҳикоя)

ОСМОН рангсиз, туманли. Қор ёғаяпти, оппоқ, майин қор...

Кампир каравотга орқасини суяб кўрпа қавияпти. Чол дераза олдида букчайган, юзларида кексалик ҳорғинлиги, бағрида сочлари жингалак, кўғирчоқдайгина қизалоқ. Қизча кафтини яхлаган ойнага босиб, ташқарига талпинади. Чол уни бир олдинга, бир орқага тебратиб, секингина йўталгандай бўлади. Кампир аҳён-аҳёнда уларга қараб қўяди. Чоли ҳиҳилаб куляптими, йўталяптими—билмайди.

Чол кулади. Лекин кулар экан, нафаси тиқилиб йўтал тутади. Қор учқунларига тикилганича, олис хотиралар банд этади уни.

ОСМОН шундай рангсиз ва туманли эди ўшанда ҳам. Худди шундай оппоқ майин қор ёғарди... Чопони, мўйлови ва қошларига кўмир чанги аралаш қор қўнган, ёши қайтган, аммо ўзи анчайин бардам чол— Нўъмонхон ота вокзалдан пойи-пиёда юриб, уйга келди. Дарвозани очиб ним қоронғи йўлакка киргач, елкаларидаги қорни сидирди, телпагини қўлига олиб қоқди.

Хонада ҳеч ким йўқ. Аёли фабрикада.

Нўъмонхон ота тунука печь устига мис чойнакни қўйди-да, печга ўтин қалади. Бир дамдан сўнг бижирлаб қайнади чой. Стол устида пиёла, чойнак, ўроғлик дастурхон. Чол чой дамлаб дастурхонни очди. Ярим буханка қотган қора нонни четга авайлаб суриб қўйиб, ушоқларини кафтига тўплаганича оғзига ташлаб чойдан хўплай бошлади.

Чолнинг кўргани икки фарзанд: икки ўғил! Бири ўлган, болалигидаёқ, алла қачонлар. Иккинчиси — мўйлови сабза урганда жангга жўнади. Мана неча ойдирки, на хат бор, на хабар — хуллас дарак йўқ.

Нўъмонхон ота ўғлини эслаб, хўрсиниб қўйди. Дарвозанинг тарақлаб очилганини эшитди-ю, деразадан ҳовлига кўз ташлади. Қор устида майда қадамлар ташлаб қўшни қиз Майрам келарди. Эшик очилиб, Майрам жун рўмол билан тангилган бошини ичкарига суқди:

— Амаки, мен келдим... — унинг кўзлари чўккан, ранги ўчган, лаблари сезилар-сезилмас титрар эди.

— Кел, қизим, — деди чол. Бу қиз ўғлидан ҳар гал хат келганда ўқиб берар, биргалашиб мард ўғлонни эслашарди. Анчадан бери остонага оёқ қўймаган қиз кўрингандаёқ чолнинг юраги дукиллай бошлади: «Қанақа гап топиб келди экан?!» Қизнинг рангу-рўйини кўрди-ю, юраги орқага тортди... Бироқ, чолнинг ҳолатини ўзидан бўлак ким билибди?!

— Нима, касалмисан, қизим, рангинг... — сўради у ва гўё юрагини бешафқат темир панжа ғижимлай бошлади.

— Ҳа, маззам йўқроқ, — деди Майрам.

— «Ёлғон гапираяпти» — ўйлади чол. — Ол, нондан ол,— деди қизга. Майрам бир парча қотган нонни қўлига олиб ушоқларга бўла бошлади.

— Вокзалда ишингиз тузукми, амаки? — сўради қиз ўзини зўр билан бепарволикка солиб.

— Ҳа-а... дуруст, — деди чол. «Ниманидир яшираяпти бу қиз!» — кечди хаёлидан.

— Дадам, амакинг йигитчадай, ҳали бақуввват, дейдилар. Қувонаман шундай десалар...— Қиз жилмайиб қўймоқчи эди, беихтиёр лаби қийшайди. У бошини бир силтади-да, кипригида томчи ёш йилт этди.

— Айт, нима бўлди? — пичирлади чол нафаси ичига тушиб.

— Ҳеч нима, амакижон, ҳеч нима, Ўзим...

— Айт! — деди чол, митти болалардай ялиниш, новқирон йигитлардай талаб оҳангида. Унинг қуюқ қошлари кўзларини қарийб тўсиб турар, кўзлар ўт бўлиб ёнарди.

— Шундай... хат олдим, — сўзга кирди қиз бу кўзларга жавоб бермаслик мутлақо мумкин эмаслигини сезиб. — Балки, ёлғондир. Ишонмадим...

— Рост! — Нўъмонхон ота ички дард билан ҳайқирди. Унинг оғир, мўйсафид боши столга тарақ этиб тушди. Майрам дока ҳўллаб чолнинг пешонасига қўйди, қўлтиғлаб ўринга ётқизди. Печка биқинидаги кўрпада, чол кўзлари ярим юмуқ ҳолда чўзилиб ётар, алланималарни пичирлар эди.

— Хўп, мен кетай, — деди Майрам секин. Унинг хаёли паришон, ўзи ниҳоятда гаранг эди. — Балки, ёлғондир. ишонмадим. Хат ёзилган-да... ёлғондир, — ўзига-ўзи сўзларди гўё.

Чол индамасди. Майрам эшикка йўналди. Остонада серрайиб туриб қолди. Чолга қайрилиб қаради-да, бирдан хўнграб йиғлаб юборди. Нўъмонхон ота оғир қўзғолиб ўтирди.

— Ёлғон! — деди у кескин. Майрам бошини кўтариб, ҳайронлик билан қаради. Худди орадан ҳеч гап ўтмагандай, жилмайиб ўтирибди чол. Атайин сохта жилмайганини сира сезмади Майрам. — Қизим биламан, ёлғон... Манийм тобим йўғроқ эди, ҳаммаси шундан. Қарабмизки, эрта-индин келади. Бу кунлар эсдан ҳам чиқиб кетади, қизим...

Майрам бошини тик кўтарди. Жун рўмолининг учи билан кўзини артиб, қор устига майда қадамлар ташлаганча, ҳовлидан чиқиб кетди. Нўъмонхон ота ўрнидан туриб чопон ва этигини кийди-да, кўчага йўналди. Энди нима қилиш керак?! Кимни ўйлаш керак, кимни кутиш керак?! Йўқ, йўқ, йўқ!

Йўлларни қалин қор босган. Катта-кичик, турли-туман излар. Ўнгга, сўлга, тўғрига кетган излар...

ЧОЛ бозорни бир қур айланди. Нон магазини олдида одам кўп. Қўлтиқ таёқли ярадорлар, хотин-халаж, бола-чақа. Бу ерда бир дам оғир сукунат чўкади, бир дам эса чув-вос кўтарилади. Сотувчининг қўли-қўлига тегмайди...

Чопони йиртиқ, юз суяклари дағалгина бир бола у ёнга — бу ёнга ўтиб, гоҳ одамларга, гоҳ магазинчига термулади. Бу бола нима истар экан?! Кимнидир излаяптими, жовдираган кўзлари?!

Чол бошини қуйи солиб магазиндан узоқлашди. Йўл бошида бир тўп бўлиб, аридай ғувиллаб, латта-путта сотаётган аёлларга қараб турди-да, ғижиниб уйига томон йўл олди.

Йўлда, бояги магазин олдида уймалашиб юрган, чопони йиртиқ болани кўрди чол. Бола тепалик этагида кўзларини юмиб, жунжикиб ўтирибди. Нуъмонхон ота унга яқинлашди:

— Нега бу ерда ўтирибсан, болам?

— Отам ўгай. Ҳайдади... Онамни уради. Ҳайдади... Совуқ едим, амакижон.

Нуъмонхон отанинг қалбига босилган оғир тош устига янада оғирроқ бир тош босилди. Аммо, бу алам тошлари қанчалик вазмин бўлмасин, уларни бир силтаниб, улоқтириб ташлади чол.

— Юр, болам, меникига юр...

Нуъмонхон ота, бола беш-олти яшар бўлиб, каттагина эканлигига қарамай, кўтарди-да, кекса елкасига миндириб уйига олиб келди. Печка биқинидаги кўрпачага ўтирғизди, дастурхон ёзди:

— Ол, болам, ол.

Бола совқотиб қолган, титраётган қип-қизил қўлчаларини шошилиб нонга чўзди, китирлатиб апил-тапил чайнай бошлади. Нуъмонхон ота даҳлизга чиқиб ўғлининг телпагини олиб кирди. Болага кийгизди. Боланинг бошидаги эски дўппини бир томонга улоқтирди. Бола унга меҳрибонлик ва ҳайронлик билан боқар, содда ва беғубор кўзларида бахти, қувончи порлар эди. Чол болада рўй берган бахтиёр ҳолат қаршисида ўзини тутиб туролмади. Уни бағрига тортди-ю, кўзларидан ёш қуюлди.

* * *

ЙИЛЛАР ўтди! Ўғил улғайди. Чол келинли, неварали бўлди... Йиллар ўтди! Бундан сўнг яна кўп марта одамлар аламларини енгиб шодлик ва саодат топдилар.

Йиллар ўтди! Бундан сўнг, яна кўп марта, ҳароратли ер кўксига оппоқ, майин қор ёғди. Она-ер бўлса, ўз ҳарорати билан эритиб юборди уларни...

Омон МУХТОРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ БЕШИНЧИ СЪЕЗДИГА

АДАБИЁТИМИЗ КОММУНИЗМ УЧУН КУРАШДА

(Боши учинчи бетда)

Маълумки Коммунистик партия XX съезди ва унинг қарорлари ёзувчилардан ҳаёт билан жуда яқин алоқада бўлишни талаб қилди ва ҳаётнинг ҳамма соҳаларида шахсга сиғинишнинг оқибатларини тез орада тугатишдек ғоят муҳим вазифани қўйди. Бу вазифа халқ оммасининг, партиянинг ва шахснинг тарихдаги роли тўғрисидаги масалалар билан боғлиқ эди.

Партия шахсга сиғинишни қаттиқ танқид этишда, тарихда шахснинг, сиёсий раҳбарнинг хизматлари қанчалик катта бўлмасин, унинг шахсига сиғинишга йўл қўйиб бўлмаслик тўғрисидаги марксизм-ленинизм таълимотларига амал қилди.

Бу нарса кўпмиллатли совет адабиётида, шу жумладан ўзбек совет адабиётида ҳам ўзининг кенг ва чуқур ифодасини топа бошлади. «Бўрондан кучли», «Синчалак», «Уч илдиз», «Туғилиш», «Бир фельетон қиссаси» каби асарларда даврнинг бу ғоят муҳим характерли хусусияти — **коммунистик қурилишда халқ оммаси ташаббускорлигининг мисли кўрилмаган даражада ошгани,** унинг активлаш процесси ҳаётнинг янги материаллари асосида ишонарли қилиб очиб берилган.

Ёзувчиларимиз халқ ҳаёти ичига дадил кириб бориб, янги инсон **шахсининг улғайишини** ҳар қачонгидан кўра ҳозирги пайтда кенгроқ ва чуқурроқ очиб беришга ҳаракат қилмоқдалар.

«Синчалак» асарининг охиридаги Саида асар бошларидаги Саида эмас, у муҳим проблемаларни ҳал қилиш жараёнида ўсиб улғаяди, ўзгаради. Саида характерининг ривожланиши, шахсининг улғайиши катта маҳорат билан кўрсатилади. Пўлат, Аҳмаджон, Ойқиз, Маҳкам, Шариф, Искандар, Ҳилола, Муротали сингари қаҳрамонлар ҳам худди шундай.

Лекин, бу соҳада ҳам эришган муваффақиятларимиз билан бирга бирқанча камчиликларимиз ҳам йўқ эмас. Кўпгина асарларимизда халқ оммасининг активлашиш процессини, қаҳрамон характерининг ривожланишини, инсон шахсининг улғайишини яққол тасаввур қила олмаймиз. Уларда қаҳрамон характери статик ҳолда берилган, характернинг ички ривожи кўрсатилмайди. Бизнинг назаримизда, бу хилдаги камчилик ва нуқсонлар кўпроқ «Чин муҳаббат», «Тақдир», «Меҳр», «Ота изидан», «Ҳаётнинг бошланиши», «Зангори кема капитани», «Ҳаёт оқими» каби асарларда сезилади.

* * *

Маълумки, совет адабиётида замонамиз қаҳрамонлари, ижобий қаҳрамон проблемаси ўз ичига яна бир қанча проблемаларни қамраб олади. Адабиётимизда ижобий қаҳрамон образини яратиш проблемаси меҳнаткаш халқимизнинг илҳомчиси, ташкилотчиси ва раҳбари бўлган коммунистлар, партия кишиси, умуман партия ходимининг образини яратиш проблемасини ҳам ўз ичига олади.

Умумсовет адабиётининг узвий қисми бўлган ўзбек совет адабиётининг сўнгги йиллардаги тараққиётига назар ташлар эканмиз, унда энг гўзал, энг севимли образ бўлган коммунист образини, умуман **раҳбар партия ходими образини яратиш проблемаси томон бўлган жиддий бурилишни кўрамиз.**

Санъаткорларимизнинг бу соҳадаги муваффақиятлари ҳақида гапирганда, даставвал унга мисол қилиб, Ш. Рашидовнинг «Бўрондон кучли» романи, А. Қаҳҳорнинг «Синчалак» повести, П. Қодировнинг «Уч илдиз» романи, А. Мухторнинг «Туғилиш», О. Ёқубовнинг «Ларза» асарларидаги партия раҳбарлари, коммунистлар образини кўрсатиш мумкин. Партия раҳбарлари образини тасвирлаш нуқтаи назаридан ҳам Ш. Рашидовнинг «Бўрондан кучли» романи ва А. Қаҳҳорнинг «Синчалак» повести ўзбек совет адабиётининг сўнгги йиллардаги қўлга киритган жиддий муваффақиятларидан бўлди.

* * *

Мамлакатимиз ўз тараққиётида янги даврга — коммунистик жамият қуришни кенг қўламда авж олдириш даврига кирган бир пайтда совет кишиларининг меҳнатга бўлган муносабатида сифат ўзгариш рўй берганлиги ёрқин сезилди.

Кўпчилик асарларда оддий совет кишилари амалга ошираётган ишларнинг улуғворлиги ва гўзаллиги, уларнинг қаҳрамонона меҳнати, меҳнатга коммунистик муносабати улуғланади.

Демак, сўнгги йилларда совет кишисининг меҳнатини тўлароқ акс эттириш томон интилишнинг кучайганлиги кейинги давр ўзбек совет прозаси тараққиётининг энг характерли хусусиятларидан бири деб таъкидлашга имкон беради.

* * *

Ўзбек совет адабиётининг, хусусан, сўнгги давр прозамиз тараққиётининг энг характерли хусусиятларидан яна бири — ҳозирги замоннинг ўткир ва актуал проблемалари томон бурилиш бўлганлиги, ҳаёт проблематикасини имкон борича кенгроқ акс эттиришида сезилади. Бу тасодифий ҳол эмас. Чунки, ҳар бир соҳада катта сифат ўзгаришлари рўй берган сўнгги йиллардаги ҳаётимиз революцион аҳамиятга эга бўлган воқеа-ҳодисаларга, ажойиб ўзгаришларга ниҳоятда бой бўлган давр бўлди.

Сўнгги йилларда ижтимоий ҳаётимизда рўй берган ғоят муҳим асосий проблемалардан бири—қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш проблемаси эди. Бу проблема Ш. Рашидовнинг «Бўрондан кучли» романида ўз ифодасини топди. Романда тасвирланган замонамиз қаҳрамонлари характери ана шу проблемани ҳал қилиш жараёнида очила боради, уларнинг жонли характери яратилади.

П. Қодиров ўз романида шахсга сиғинишнинг зарарли оқибатларига қарши кураш даврини ўзбек адабиётида биринчилардан бўлиб кенг планда чуқур тасвирлайди ва фандаги догматизмга, кўрқорилик ва карьеризмга қарши кескин кураш проблемасини кўтаради. Ёзувчи асарда ниҳоятда мураккаб шароитда борган кескин кураш жараёнида комсомол ёшларнинг тоблана боришини, характерларининг шакллана боришини кўрсата олган.

А. Қаҳҳорнинг «Синчалак» повестида ҳаётимизга КПССнинг тарихий съездидан кейин кирган даврнинг муҳим проблемаси акс этган. Партия ташкилотининг раҳбари бўлиб тайинланган Саида йиллар давомида шаклланиб, бир мақомга тушиб қолган колхоз муҳитига тиниқ, тоза ва мусаффо ҳаво олиб келади, уни ўтмишда пайдо бўлган иллатлардан тозалаш учун фаол курашади. Натижада, Саида раҳбарликдаги яккабошчиликка хотима беради, коллективнинг ҳуқуқини қайтадан тиклайди, ленинча коллектив раҳбарликни вужудга келтиради, халқ оммасининг активлашишига туртки бўлади.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг халқ маорифи системасини янада ривожлантириш ва уни ҳаётга яқинлаштириш тўғрисида чиқарган қарорлари кейинги йиллар ҳаётимизда рўй берган энг муҳим ва прогрессив ўзгаришларни таъминлашда катта аҳамиятга эга бўлди.

Даврнинг бундай характерли белгисини акс эттирувчи, ўз моҳияти билан тамомила янги ва оригинал бўлган ҳодисанинг эстетик кучини бадиий ифодалаб берувчи, совет воқелигининг сифат жиҳатидан янги томонларини ҳаққоният билан тўғри очиб берадиган асарлар, айниқса, муҳим аҳамиятга эга эдилар.

Ана шу нуқтаи назардан О. Ёқубовнинг китобхонларга манзур бўлган «Муқаддас» повести характерлидир. О. Ёқубовни кўпроқ ҳаётдаги ана шу янги ҳодисанинг, воқеаликнинг ривожланиш оқимида содир бўлиши мумкин бўлган кучли драматизмнинг совет ёшлари психологиясида такрорланмас изини қолдириши қизиқтирган. Булардан ташқари, «Туғилиш», «Тақдир», «Қадрим», «Ҳилола» каби асарларда ҳам ҳозирги замоннинг ўткир ва актуал проблемалари акс этган.

Демак, кейинги йиллардаги ўзбек совет адабиёти, жумладан ўзбек совет прозаси тараққиётининг энг асосий хусусиятларидан бири, **унда ҳаёт проблематикаси, ҳозирги замоннинг ўткир ва актуал проблемалари**нинг акс этишидир.

Бу даврда адабиётимизнинг ҳаётдаги янгиликларни, прогрессив ўзгаришларни, кенг масштабли ва катта воқеаларни акс эттириши ниҳоятда кучайди. Коммунистик партиянинг кўрсатмаларига ҳозиржавоб бўлиш, даврнинг масъулиятини чуқур ҳис қилиш каби муҳим фазилатлари янада ортди.

Бу янги босқичда ёзувчиларимизнинг активлиги ошди ва халқ ҳаёти билан алоқаси янада мустаҳкамланди, адабиётимизга истеъдодли ёшлар кириб келди.

Бу янги даврда адабиётимизда социалистик реализм янада чуқурлашди, унинг тематик доираси кескин равишда бойиди, кучайди. Айни вақтда унда замонавийликка, бугунги социалистик воқеликни бадиий ўзлаштиришга қараб кескин бурилиш ясалди. «Катта проза» адабиётимизда ўзига муносиб ўрин эгаллади, етакчи ўринга чиқиб олди. Унда даврнинг энг характерли хусусиятлари —бош тенденциялар, прогрессив ўзгаришлар ва халқ оммасининг активлиги, қаҳрамонлиги, мисли кўрилмаган даражада ошган ташаббускорлиги ўзининг ҳаққоний бадиий ифодасини топди, оддий совет кишиларининг бой ички дунёси, маънавий қиёфаси; шахси улғайиб бораётган янги авлоднинг зўр жасорати ёрқин очилди, гавдалантирилди. Бу даврда адабиётимиз—ҳаётнинг ва халқ вакили бўлган инсон турмушининг ҳамма томонларига алоҳида эътибор бериш; унинг актив фаолиятини, кучли ташаббускорлигини, юксак интеллектуаллигини кўрсатиш; характерларни психологик тадқиқот этиш ва анализ қилиш; қаҳрамонларнинг эволюциясини ва қалбидаги, психологиясидаги курашни тасвирлаш; кучли ва оригинал характерлар яратишга интилиш ниҳоятда кучайди.

Айтилган бу фикрларнинг ҳаммаси сўнгги даврда яратилган роман ва повестларда нуқсон ва камчиликлар йўқ экан деган маънони билдирмайди, албатта. Уларнинг баъзиларида қуруқ баёнчилик, тасвирийлик, иллюстративлик, схематизм, марказий ғояни очишга хизмат қилмайдиган воқеаларни, шахсларни зўрма-зўраки тиқиштираверишкаби камчиликлар кўринмоқда. Айрим ҳолларда қаҳрамонларни, характерларни тасвирлашда лиризм, ҳаётбахш романтика, эмоционаллик етишмайди. Баъзи асарларда қаҳрамонларнинг диалоглари бўш, баъзан уларнинг ҳатти-ҳаракатлари, нутқлари характернинг янги томонларини очиб беришга хизмат қилмайди. Булар, бизнингча, юксак ғоявий ва зўр бадиийлик учун кураш процессида рўй берган нуқсонлардир, холос.

Юқоридаги номи тилга олинган энг яхши роман ва повестлар умуман бу даврдаги ўзбек совет адабиётининг, жумладан ўзбек прозасининг коммунизм учун қандай курашаётганлигини кўрсатади.

Асосий гап эришган муваффақиятларни янада мустаҳкамлашда, янги инсоний типларни, оригинал ва ёрқин характерларни, замонамиз қаҳрамонларининг қуйма образларини яратишни янада кўпайтиришда, яратилган адабий қаҳрамонлар галереясининг сонини янада бойитишда, шу йўл билан бориб, адабиёт ва санъатнинг коммунизм кишисини етиштиришдаги, «совет кишисида янги дунё қурувчисига хос ҳислатларни ривожлантириш»даги ғоявий-тарбиявий ролини янада оширишдадир.

А. ҚУЛЖОНОВ.

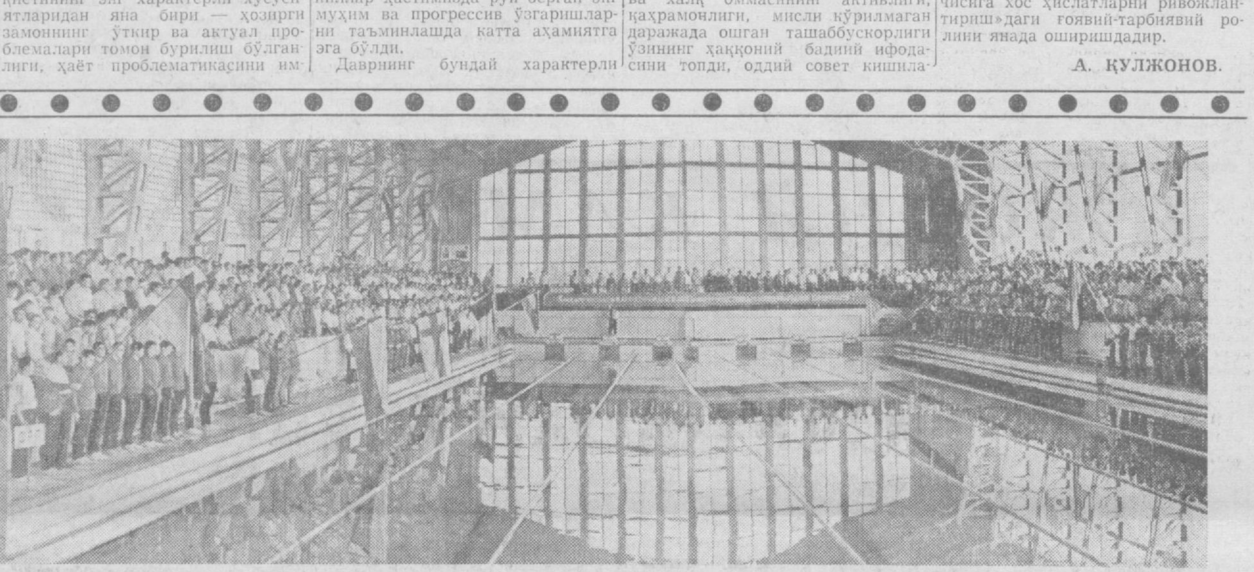

ЖАҲОН СУЗУВЧИЛАРИ МУСОБАҚАСИ

Пойтахтимизнинг ҳашаматли сув спорти саройи қисқа вақт ичида жуда машҳур бўлиб кетди. Сабаби унинг гўзаллиги, спорт мусобақалари ўтказиш учун қулайлигидагина эмас, балки шу билан бирга Тошкентдан «олтин балиқчалар» чиққанлигидадир. Светлана Бабанина ва Наташа Устинова каби сузувчиларимиз мамлакат миқёсидагина эмас, балки жаҳон мусобақаларида ҳам муваффақиятли қатнашаётирлар. Шунинг учун ҳам сузувчилар халқаро мусобақаларини Москва билан бирга Тошкентда ўтказишга қарор қилингани бежиз эмас.

Кеча ва ўтган куни бу ерда сув спорти ишқивозларининг чинакам байрами бўлди. Ҳавзага саккиз мамлакат —Германия Демократик Республикаси, Германия Федератив Республикаси, Польша, Югославия, Франция, Швеция, Финляндия ҳамда Совет Иттифоқи байроқларини кўтарган сузувчилар кириб келадилар. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. О. Азимов меҳмонларни Ўзбекистон пойтахтига келиши билан самимий табриклаб,

Бабанинанинг янги жаҳон рекорди

уларга бўладиган мусобақаларда муваффақиятлар тилайди.

Мовий сувда сузиш спортининг юлдузлари бирин-кетин ўз маҳоратларини намойиш қила бошлайдилар. Биринчи бўлиб 100 метрга эркин услубда сузувчи аёллар курашни бошлайдилар. Бу турда Швеция сузувчиси Анн Кристине Хагберг ҳаммадан аввал финишга етиб келди. У 1 минуту 2,4 секунд натижа кўрсатди. Ундан сал ортда қолган москвалик Тамара Соснова эса 1 минуту 2,6 секунд натижа билан иккинчи ўринни олди. Бу натижа СССРнинг янги рекордидир. Мусобақани учинчи бўлиб якунлаган ҳамшаҳримиз Светлана Бабанина Ўзбекистон рекорди қўйди. Унинг натижаси — 1.02.9 дир. **Мусобақанинг иккинчи куни у 100 метрга брасс услубида сузиб янги жаҳон рекордини ўрнатди. Светлана бу масофани 1 минуту 16,5 секунтда сузиб ўтди.** Олимпиада чемпиони Г. Прозуменшчикова эса иккинчи бўлиб келди. Шу турда эркаклар ўртасида бўлган мусобақада Виктор Мазанов ажойиб натижага эришди. Бу спортчи ўзи учун ғайри-табиий бўлган турда қатнашса ҳам СССР рекорди қўйишга муваффақ бўлди. Бундан буён бу масофада мамлакатимиз рекорди 54,8 секундга тенгдир.

100 метрга чалқанчасига сузишда ленинградлик Г. Крейс Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг мукофотини қўлга киритди. Германия Федератив Республикасининг вакили Хейне Хустеде Тошкент ҳавзасидан хурсанд. У 100 метрга баттерфляй сузишнинг ғолиби бўлиб «Ўзбекистон физкультурачиси» газетасининг мукофотини олди.

200 метрлик масофада томошабинлар олимпиада чемпиони, севастополлик ўқувчи қиз. Галина Прозуменшчикованинг брасс услубидаги ажойиб маҳоратини, юксак техникасини кўриб завқландилар. У рақибларидан жуда ўзиб кетиб маррага биринчи бўлиб келди. Галина «Ўзбекистон» журналининг мукофотини олди. Олимпиада ўйинларининг мукофотчиси Г. Прокопенко ҳам жаҳоннинг энг кучли ва тажрибали сузувчилардан эканлигини кўрсатди. У дастлаб рақибларидан орқада қолган бўлса ҳам, финишга яқин суръатни шундай оширдики, томошабинлар унинг кучдан тўғри фойдалана билиш маҳоратига қойил қолдилар. Судьялар аввал Г. Прокопенко, ундан сўнг А. Сапронов ва В. Кравченко маррага келганлигини қайд қилишди.

400 метрга комплекс сузган уч сузувчи ичида немис қизи Вероника Холлетц жуда илгарилаб кетди ва биринчи ўрин учун «Ўзбекистон маданияти» газетаси таъсис этган мукофотни қўлга киритди.

Тошкент сув спорти ҳавзаси ана шундай рекордлар ҳавзаси бўлиб қолди. Кеча бу ерда мусобақалар якунланди.

С. МУСАЕВ.

Суратларда: 1. 100 метрга эркин услубда сузиш ғолиблари (чапдан) Т. Соснова, А. Хагберг ва С. Бабанина. 2. Сузувчилар сафга тизилишди. 3. Олимпиада чемпиони Г. Прозуменшчикова сузиш йўлкасида.

А. Абалян фотолари.

ФУТБОЛ ЯНА МАҒЛУБИЯТ

«Пахтакор» ўз мухлисларини яна ранжитди. Куйбишевнинг «Крилья Советов» командасидан енгилгандан кейин ишқибозлар командамиз навбатдаги учрашувларни кўнгилдагидек ўтказар деган умидда эдилар. Афсуски, бундай бўлмади. Утган куни Минскда маҳаллий «Динамо» командасига қарши майдонга тушган Тошкент футболчилари рақиб дарвозасига биорта ҳам тўп киритаолмади. Ҳимоячиларимиз, айниқса, дарвозабон А. Кисляк жуда ёмон ўйнади. Минскликлар эса ҳужумни кучайтириб муваффақиятга эришдилар. Аввалига М. Мустигин, сўнгра Э. Малафеев ва Л. Адамовлар «Пахтакор» дарвозасига тўп киритишди. Минск футболчилари «Пахтакор» устидан 3:0 ҳисобида ғолиб чиқиб турнир жадвалининг иккинчи ўрнига кўтарилди.

Бешинчи турда Москванинг «Торпедо» командаси Кутаиси клубдошлари устидан йирик ҳисоб — 5:0 билан ғолиб келди. Утган йилги чемпион Тбилисининг «Динамо» командаси Москванинг «Спартак» футболчилари билан бўлган учрашувни 1:1 ҳисобида дуранг қилди. Қолган учрашувлар қуйидаги натижаларни бер ди: «Шахтёр» — «Динамо» (Киев) — 3:2, «Динамо» (Москва) — «Нефтяник» — 0 : 0, «Зенит» — ЦСКА — 1:1, СКА (Ростов-Дон) — «Черноморец» — 1:1.

Беш турдан сўнг командаларнинг турнир жадвалидаги аҳволи қуйидагича:

Командалар	Уйин	Тўплар	Очко
«Динамо» Тб.	5	8—4	8
«Динамо» Мн.	5	7—2	7
ЦСКА	5	6—2	7
«Шахтёр»	5	8—5	7
«Торпедо» М.	5	7—3	6
«Динамо» К.	5	7—4	6
СКА Ростов	5	5—4	6
«Зенит»	5	5—3	5
«Спартак»	5	5—3	5
«Черноморец»	5	7—6	5
«Крилья Советов»	3	4—4	4
«Пахтакор»	4	3—6	3
«Нефтяник»	5	3—6	3
«Динамо» М.	5	1—5	2
«Торпедо» К.	4	1—9	2
«Локомотив»	3	1—4	1
СКА Одесса	4	1—9	1

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИДА

СССР Ташқи ишлар министрлиги 11 майда АҚШнинг Москвадаги элчихонасига нота топширди. СССР Ташқи ишлар министрлиги ўзининг бу нотасида элчихона атташеси Н. Гарнеттни дипломатия ходими статусига тўғри келмайдиган ишлар билан шуғуллангани учун номатлуб шахс деб эълон қилди.

Ташқи ишлар министрлиги Гарнеттнинг нотўғри ҳатти-ҳаракати муносабати билан элчихонага норозилик билдирди. Гарнетт Совет Иттифоқида бўлганида Африка мамлакатларидан келган студентлар ўртасида СССРга нисбатан адоватли ишлар қилиш учун фойдаланган. Ташқи ишлар министрлиги Америка элчихонаси ходимларининг бундай қилишига бундан буён йўл қўймаслик учун зарур чоралар кўришни талаб қилди.

ОСИЁ ВА АФРИКА ХАЛҚЛАРИ БИРДАМЛИГИ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ОЧИЛДИ

ВИННЕБА (Гана), 11 май. (ТАСС махсус мухбири). Кеча бу ерда Гана президенти Кваме Нкрума тантанали вазиятда Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги IV конференциясини очди.

Халқаро форум ишида Африка ва Осиё мамлакатларидан 300 дан ортиқ делегат, шунингдек, Африка бирлиги ташкилоти, Латин Америкаси ва Европа мамлакатларидан 30 кузатувчи иштирок этмоқда.

Конференциянинг кун тартибида империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка қарши кураш, бутун дунёда тинчлик учун кураш масалалари бор.

Мажлисда Л. И. Брежневнинг конференция раисига юборган мактуби ўқиб эшиттирилди.

АМЕРИКАНИНГ 5 ТА САМОЛЁТИ УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ, (ТАСС). ВИА Агентлигининг хабар беришича, Америка авиациясининг Вьетнам Демократик Республикаси территориясига қилган навбатдаги ҳужуми вақтида Американинг 5 та самолёти уриб туширилган.

ПЛАНЕТАНИНГ ҲАММА ТОМОНЛАРИДАН

ТАССНИНГ ЧЕТ ЭЛ МУХБИРЛАРИ ХАБАР БЕРАДИЛАР

ИТАЛИЯ

«Унита» газетаси фашистлар Германиясини устидан қозонилган Ғалаба кунининг йигирма йиллиги муносабати билан Қизил майдонда ўтказилган ҳарбий парад ҳамда КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет Иттифоқи ҳукуматининг Мурожаати тўғрисидаги хабарни «СССРнинг қудрати — тинчлик посбони» деган сарлавҳа билан босиб чиқарди.

Халқаро кескинликни юмшатишга ва тинчликка интилайлик деб астойдил қилинган бу янги даъват шунинг учун ҳам катта аҳамиятга эгадирки, деб таъкидлайди газета, мисли кўрилмаган даражада қудратли ядро зарядини ҳар қандай объектга элтиб қўя оладиган ракеталар худди шу куни Қизил майдонда биринчи марта кўрсатилди. Бу, деб ёзади «Унита», парадда ҳозир бўлган минг-минглаб совет кишиларида, шунингдек Ленин Мавзолейи минбарларини лиқ тўлдирган чет эллик томошабинларда ғоят катта таассурот қолдирди.

АҚШ

Нью-Иорк газеталари 1965 йил 9 майда Қизил майдондаги ҳарбий парад вақтида кўрсатилган баҳайбат орбитал ракетанинг фотосуратларини биринчи саҳифаларда катта-катта қилиб босиб чиқарди. «Нью-Иорк таймс» газетасининг Москвадаги мухбири Генри Тэннер ана шу парад ҳақида юборган репортажида қуйидагиларни ёзади: «Совет Иттифоқи ўзининг энг янги ва энг қудратли ракеталаридан баъзиларини кўрсатди. Ғарб мутахассислари бунга руслар қачонлардир уюштирган ҳамма намойишлардан энг кучли таъсир қолдирувчи намойиш деб баҳо бердилар...».

МЕКСИКА

Мексика жамоатчилиги совет халқи фашистлар Германияси устидан қозонган ғалабанинг йигирма йиллигини тантана билан нишонламоқда. Мексика-рус маданий алоқалар институтининг кўргазмалар залида ана шу шонли юбилейга бағишланган фотовиставка очилди.

Мексика жамоатчилиги бу муҳим воқеани бир ҳафта нишонлайди. Мексика-рус маданий алоқалар институти концертлар уюштирмоқда ва совет кинофильмларини кўрсатмоқда.

ФРАНЦИЯ

Валентина Николаева-Терешкова билан Андриян Николаевлар 10 майда Францияга келишди. Бу хабар Парижга бир зумда ёйилди. Франция пойтахтининг аҳолисидан кўп кишилар совет космонавтларини кутиб олиш учун кўчаларга чиқиб турдилар. Меҳмонлар Бурже аэропортида очиқ машинага ўтириб, совет элчихонасининг биноси томон йўл олдилар.

13 майда Валентина Николаева-Терешковага Галабер номидаги мукофот топширилади. Совет космонавтлари Францияда 22 майгача бўлиб, Реймс, Лилль, Ница ва Ним шаҳарларига боришади.

ГФР

Ғарбий Германия ҳукумат маъмурлари ядро тадқиқотлари соҳасидаги ишларни муттасил кенгайтирмоқдалар. «Шпигель» журналининг хабар беришича, ҳозирнинг ўзидаёқ ГФРдаги ядро тадқиқотлари марказларида 6.918 олим, инженер ва техник ишламоқда. Журнал Юлихда (Шимолий Рейн-Вестфалия), Карлсруэда, шунингдек Мюнхен ва Гамбург атрофида ГФРнинг энг йирик ядро марказлари барпо этилган, деб таъкидлайди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

12 МАЙДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.25 — **Юлдузча** тележурнали, 19.00 — **Замонавийлик — совет адабиётининг қалби,** 19.25 — КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорларини амалга оширамиз. **Суғориладиган ерлар—бизнинг бойлигимиз,** 19.40 — **Поэзия ва музика.**

20.30— **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар,** 20.55 — **Марксизм-ленинизм жаҳон коммунистларининг буюк интернационал таълимоти** (суҳбат), 21.15 — **Гўзаллик-ҳаётга** (Ўзбекистон рассомлари съездига), 21.35 — **Реклама ва эълонлар,** 21.40 — **Душман ўтини ўзимизга қаратамиз** номли телевизион бадиий фильмнинг 2-серияси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — **Третьяков галереяси бўйлаб** (мактаб ўқувчилари учун), 18.35 — **Тошкент янгиликлари,** 18.45 — **Биласизми?** (музикали эшиттириш), 19.20 — **Огрицни енгувчилар** (телефильм).

Ўзбек тилида: 19.40 — **Тошкент янгиликлари,** 19.50 — **Алангали қирқ йил** (Ўзбекистон комсомолининг 40 йиллиги олдидан).

Рус тилида: 20.15 — **Сўнмас аланга** номли бадиий фильмнинг 2-серияси.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/V да **Оққуш кўли.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 12/V да **Қонли сароб,** 13/V да **Биринчи муҳаббат.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/V да **Нодира,** 13/V да **Нурхон.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Лимонадли Жо —НАВОИЙ НОМЛИ, «ИСКРА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Шайтонча — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 9 ярим ва 10.45 минутда), «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 1, 3 ва кеч 7 да).

ЁЗГИ БИНОДА:

(кеч соат 8 яримда бошланади)

Лимонадли Жо —«ФЕСТИВАЛЬ», ТЕЛЬМАН номли, НАВОИЙ номли.

Шайтонча — «ВАТАН», «УДАРНИК.

Қора кўзойнак —КАФАНОВ номли.

Мангуликдан кейин уч кун — 1 МАЙ номли.

Тикланган музика — ТЕЛЬМАН номли (кеч соат 10.15 минутда).

Асосли далил — НАВОИЙ номли (кеч соат 10.20 минутда).

Австралиялик хотин излайди — ПУШКИН номли.

Хумдонсой кўчаси, 11-уйда турувчи **Марғуба Абдуллаева** (Боқижонова)нинг Маннон Уйғур кўчаси, Оқтепа проезд, Сабзавот тупик, 205-уйда турувчи Хайрулла Абдуллаевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Авиахим кўчаси, 43-уйда турувчи **Игорь Борисович Степанов**нинг шу уйда турувчи Анна Сергеевна Белоноговадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

Журнал кўчаси, 64-уйда турувчи **Виктор Фёдорович Калинин**нинг шу уйда турувчи Екатерина Яковлевна Калининадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Качуринер проезди, 13-уйда турувчи **Нина Сергеевна Кусаева**нинг Ивлев кўчаси,24-уйда турувчи Сергей Борисович Кусаевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар. Ленин район халқ судида кўрилади.

Ҳамза кўчаси, 40-уйда турувчи **Али Иноғомов**нинг Қорасарой кўчаси, 242-уйда турувчи Насиҳа Иноғомовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Кичик Қозиравот кўчаси, Лампазор проезд, 70-уйда турувчи **Тўлаган Ғоибназаров**нинг Бешёғоч кўчаси, Шарқ тупик, 14-уйда турувчи Салима Муйдиновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосари — 25885. Масъул секретарь—34808 Пропаганда адабиёт ва санъат бўлимлари—31936. Партия турмуши бўлими—26232. Саноат транспорт ва қурилиш бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Р. 08581. Индекс — 64969. Нашр. № 1758.